

શીયા ઇમામી ઇસ્માઇલી તથા ઇસ્ના
અશરી ખોજ તથા દાઉદી બેરા કોમના
ગ્રંથોને ખાસ વાંચવા યોગ્ય.

લખનાર.

વલીભાઈ નાનડ હુકા.

અધીપતી

અમમાદવી મનપંચ પ્રકાશ

ઇમામે મોહમ્દ

પ્રગટ કરનાર.

મુખી

લાલજીભાઈ દેવરાજ

ધી ખોજ સિંધી જાપખાનું,

૧૧૩ પાલખી મોહલા,

મુંબઈ નાં. ૯.

હદીયો.

પુરેપુરી વાંચી મમજાજી લેવા.

આવૃત્તિ ૨ જી]તા. ૧-૧-૨૦. [નકલ ૧૦૦૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

આભાર પત્ર.

શ્રેષ્ઠ સુલેમાનભાઈ વીરજી ચૌડ અન્સ,
નગરેશી.

સાહેબ,

આપે દીની લાગણીથી આ કાતાબ “ હિમાયે મોઝુદ ”ની બીજી આવૃત્તીની એક તગર (૧૦૦૦) રૂપી છપાવી શીયા હમામી હસમાઝલી જોગન, શીયા હશના-અશરી તથા દાઉદી વહોરા કોમના અદરથોતે મફત આપવાની જે ઉદારતા બતાવી છે તે માટે આપનો ખણજ માન સાથે ઉપકાર માનું છું.

હીં સેવક,

મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજ,

પ્રગટ કર્તા.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૫.૫૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ઈમાને મોજુદ

વિષય ૫૭૨૩ : ૯

પ્રસ્તાવના.

મનુષ્ય જાતમાં અદકું જ્ઞાન,
જ્ઞાન નહી તે પશુ સમાન.

એ મહાન વાક્ય કેટલીએક ગુંચવણ બગેલી ગાંઠોને ઉકેલે છે. ખુદાવંદતાલા રહેમ રહેમી વળી ધનકારી છે, તે ઉઝટ સુલટ બાબતના ગુંચવાડાનો ખુલાસો ઉપલું વાક્ય કરે છે કાણકે, ખુદાવંદતાલા રહેમ રહેમી હોવાથીજ. મનુષ્યને જ્ઞાન રૂપ જ્યોતની બક્ષીસ મળેલ છે, પણ હાથમાં દીવો લઈ કુવામાં પડનાર ખુદાવંદતાલાની રહેમથી બેનશીય રહે એમાં શું નવાઈ? તે મુજબ દરેક દરેક આદમીએ પોતાને મળેલી કુદરતી બક્ષીસ જ્ઞાનથી સાર અસાર સમજી, સાર અદણુ કરી, તે ઉપર ચાલવું ઘટે છે, નહિ તો પછી ખુદાવંદતાલા આદિલ છે.

તે પાક પરવરદીગારે આદમ જાતને જ્ઞાન આપ્યું તે સાથે પોતાના પાક નુરને હિદાયત માટે જગતમાં દરેક જમાનામાં જલ્લાગર રાખ્યું. તે જલ્લાગર નુરની જ્ઞાનાખત મેળવવા જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરવો એ આદમ જાતની ફરજ છે, વળી આ જગતમાં રહી પૈગમ્બરો કે તેવા મહાન નરો રૂપે તે પાક હિદાયતી નુરે દરેક

જમાનામાં અનેક જનોને ઊંધે રસ્તે જતા અટકાવી,
પોકારો કરી સીધે રસ્તે લાવી મુકયા, છતાં તે પુકારને
નાહિ ગણુકારી કોઇ હુજ્જતથી, આડે રસ્તે ચાલી,
ખાડા ખાખોચિયામાં ગમડી પડે તો, તેમાં તેવા અભાગી
જનોના દુર્ભાગ્ય વિના ખીખ કોને દેવ દમ શકાય ?

આજકાલના ચળવળવાળા જમાનામાં દરેક ચીજની
ચળવળ થયા કરે છે. ચાલુ જમાનામાં મહાન દયાળુ
ઇંગ્લેન્ડ સરકારના ન્યાયી અમલમાં દરેકે દરેક ધની કે
ગદા, સમજ કે નિર્માણને, પોતાના ચકીન અને સમજ
મુજબના દીન પર ચાલવાની સંપુરણ છુટ છે. અત્યારે
ધરમ ઝનુનનો જમાનો નથી, અત્યારે ધરમ માટે
કોઇપણ ગતનું દયાણ નથી. વળી જમાના મુજબના
ચાલુ સાધનોથી ઇલમનો બહોળો ફેલાવો થતો જતો
હોવાથી, ઇલમની રેઝમ છેલમ મનુષ્યો ઊપર થતી રહે
છે. આવી સગાડતાવાળા જમાનામાં જો મનુષ્યો સીધા
રસ્તા ઉપર ન ચાલે તો તેમાં કોનો દોષ ?

જ્યાં લક્ષ્મી વધારે ત્યાં ચોની વધારે ખીક હોય
છે, એ મુજબ આવા છુટના અને એલમના પ્રચારની
સવળતાના જમાનામાં શયતાનું જોર વારે છે અને
તેથી તે મઝહન માણસોમાં વસવસો ઉત્પન્ન કરી,
સત્યને અસત્ય અને અસત્યને સત્ય બાવે છે તેથી,
માણસો ગુન્હાહ થઇ જાય છે, છતાં દરેક કામના

સત્ય શબ્દો પોતાના ધરમમાં આરીકપણે કિતરી સત્ય અસત્યને ઇલમ અને અકકલની ચાળણીમાં ચાળી કદાડી સત્ય તપાસી સીધા રસ્તા ઉપર આવતા જાય છે. જો કે દુન્યવી લાલચો અને શેતાની ફરેબોના ઝપાટા તેમને ઊંધે રસ્તે દોરવી જવા પ્રયત્ન કરે છે પણ જેઓ હીંમતવાન અને ઇમાની છે તેઓને તેવા ઝપાટા કાંઈ અસર કરી શકતા નથી.

આ નાનું પેમ્ફલેટ લખવાનો હેતુ સત્ય અસત્યને તપાસવાનો છે. મુંબઈમાં પ્રગટ થતાં “પ્રજ્ઞ મીત્ર અને પારસી” નામના રોજીંદા પત્રમાં “વહોરા ચરચા” ના હેડીંગ નીચે જે ચરચા આવી છે, તે જોતાં તે કોમના કેટલાએકની ઇચ્છા હાલના ઝમાનાના ઇમામની શોધ માટે હોય એવું જણાય છે. આ ચરચાથી અનેક સવાલો—જવાબો જુદા જુદા ગ્રહરથો તરફથી થયેલા છે અને તેમાં ખાસ કરીને મીંઠ અલીજાન અને ભાવનગરમાં પ્રગટ થતા ‘રાહે નજલ’ના અધીપતી મીંઠ હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઈલના સવાલ જવાબ મનન કરવા યોગ્ય જણાયાથી તેમાંથી મું સત્ય નીકળે છે, તે તારવી કહાડવાને યથાશક્તિ પ્રયત્ન આ ઠેકાણે કરવામાં આવેલ છે.

“ઇમામ ગાયબ” કે “જાહેર” આજ હેતુ મજકુર સવાલ જવાબનો છે અને તેની સામીતી પાક

ઇલહામી કીતાબ કુરાને શરીફથી માંગવામાં આવી છે અને મીઠા હાથ ગુલામઅલી સાહેબે તેના જવાબમાં અલ્લાહી કીતાબ વાંચવા મીઠા અલી જાનને લક્ષ્યાંશ કરી છે. ત્યારબાદ મીઠા હાથ ગુલામઅલી સાહેબે ચુપ કીદી અખત્યાર કરી તેથી તે ચરચા ત્યાંથી અટકી પડી અને વાંચનાર ત્રણતુર જગાસુની જગાસા તૃપ્ત ન થઇ શકા તેથી મેં અલ્લાહી કીતાબ વાંચી, મને જે સાર મળ્યો તે નીઃપક્ષપાતપણે આ નાનકડી જુકમાં દાખલ કરેલ છે, જે તેવા તૃપ્ત જગાસુની જગાસાને સંતોષ આપશે એવી આશા છે.

ઇસલામનો દરેક શીરકો, દરેક જમાનામાં ઇમામ હદયાત હોવા માટે એક મન છે, પણ તેમાં કેટલાક હદયાત પણ જોય ઇમામની માન્યતા ધરાવનારા, કેટલાક દર સદીએ ઇમામ પ્રગટ થાય છે એવી માન્યતા ધરાવનારા, વળી કેટલાક ઇમામ પરદે થયા છે અને પરદામાં ઇમામેનો સીલસીલો ચાલુ છે એમ માનનારા છે. જ્યારે ફક્ત શીયા ઇમામી ઇસમાઇલી શીરકોજ દર જમાનામાં હુદયુલ્લ અને હુદયુમ વગર તુટવે સીલ-સીલાબંધ ચાલી આવતી જાહેર ઇમામતના સાહવા નીચે રહેતો આવ્યો છે.

સત્ય અને પાક ઇમામેની શોધમાં પડતાં કેટલાકોને ઇમામ આવો હોવો જોઈએ કે ઇમામ તેવો હોવો

જોઈએ જેવા શયતાની વસવસા સત્ય પારખવામાં
અંતરાય નાંખે છે તો કેટલાકને સત્ય જાણવા છતાં
હયુ પયુ રહેવા દઈ સત્ય રસો (સરાતલ મુસ્તકીમ)
મેળવવાને જાગ્યશાળી થવા દેતો નથી. જો તેવો શય-
તાની વસવસો દુર કરી ઇમામતની ચાહુ પધ્ધતી મુજબ
“જુરરીયતી”ની પૃથા ઉપર ધ્યાન રાખી ઇમામત જેવી
છલાહી આખતમાં પોતાની કમતાકાત અકલ ન ચલાવે
તે નેક નીશ્ઠાથી તપાસ કરે તો જરૂર તે જાહેર હાજર
ઇમામને મેળવવા જાગ્યશાળી અને એમાં શક નથી.

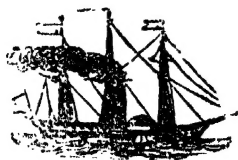
અમેએ આ નાનકડા પુસ્તકમાં તેવા જાહેર
હાજર ઇમામ હાલ કોણ છે તે પરદીકયુલર કરવાનો
હેતુ રાખેલો નથી પણ ઇમામ બાર છે કે વધારે ?
અગર તો ઇમામ ગયબ છે કે જાહેર ? અને તે
પાક દલ્હામી કીતાબ કુરઆને શરીફથી સાબીત
છે કે કેમ ? તેજ શોધવા પ્રયત્ન કરેલ છે અને તે
પણ મીં અલી બન અને મીં હાજી ગુલામ-
અલી હાજી ઇસમાઇલના સનાલ ઉપરજ મુજબ
આવાર રાખ્યો હોવાથી મીં હાજી ગુલામઅલી
હાજી ઇસમાઇલે સુચવેલ બુક અલ્હાદી ઉપરજ
લક્ષ રાખેલું છે, તેથી ઇમામ જાહેર કે ગયબના
મુદ્દા માટેની પાક કુરઆને શરીફની આયતો તેજ
પુસ્તકમાં મલી આવી તેટલી લીધા શીવાય વધારે

શોધવા યત્ન કરેલો નથી અને તે ઉપરથી સુદ વાંચક હક અને બાતીલ સાફ સાફ સમજી શકશે.

છેવટમાં વાંચક વરગ, આ નાનકડા પણ ઉપયોગી પુસ્તકના કમતરીન લેખકનાં દોશ તરફ દરગુજરની દ્રષ્ટી રાખી હંસવ્રતીયા સાર ગ્રહણ કરશે તો ઉપકાર થશે.

લાં સેવક,

વલીભાઈ નાનજી હુલા,

પ્રસ્તાવના.

આવૃત્તી ૨ ૬ ની.

આપણી ડ્રામમાં સાહિત્યનું ક્ષેત્ર દીન પ્રતીદીન બહોળુ થતું જાય છે તેનું દારણુ એજ છે કે, લોકો સાહિત્યના ફાયદા સમજવા લાગ્યા છે, લોકોમાં વાંચનનો શોખ વધતો જાય છે અને ધાર્મિક સવાલો તપાસી મનન કરી સત્ય તારવવાના ઉત્કંઠા થતી જાય છે. સાહિત્યને જીતેજન નહીં મળવાથી સાહિત્ય બહાર નથી પડી શકતું એ ફરીયાદ હવે ઓછી થતી જાય છે અને તેવું આરંભી દેવતા ભરેલું સાહિત્ય બહાર પાડનારની જોડની ફરીયાદ ચાલુ થાય એવું જણાય છે તેથી સાહિત્યના શોખીનોએ પોતાના શોખને સતેજ કરી, સુસ્તીને તીલાંજલી આપી સાહિત્ય પાછળ મંડી પડવું જોઈએ.

“મિમામે મોન્ડે” ન. પહેલી આવૃત્તીની ૨૫૦૦ કોપી ખસાસ થતાં આ બીજી આવૃત્તી છ માસ જેટલા દુકં વખતમાં બહાર પડશે એવો ખ્યાલ અમને રવપતે પણ નહીં હતો, અને તેથી આ બુકે લોકોની પ્રીતી કંઈક અંશે જીતી લીધી છે એ જોઈ અમને આનંદ થાય છે.

આ કીર્તીમના કેટલાએક મુદ્દાઓએ વીચારવંત
જાનીજનનું ધણું સચોટ ધ્યાન ખેંચ્યું છે એમ જણાય
છે અને તેથી તેવા સચોટ મુદ્દાઓની અસર આગળ
લાંબાતી અટકે એવા હેતુસર વીરોધીઓ જીવતોડ
મહેનત કરી નહયા છે પણ સોના પર ધુળ ચડવાથી
તેની કીર્તિન બટવાની નથી તેમજ સચોટ મુદ્દાના
મજબુત કીલ્લાને વીરોધીઓના અયોગ્ય હુમલા કાંઈ
પણ અસર કરી નહી શકે એમ અમર માનવું છે.

દરેક દીનદારની ફરજ છે કે દીનના તત્વો શોધી
સત્ય શોધન કરી, નીંખાકમ દીક્ષથી બહાર પાડી
પોતાના દીનની સેવા કરવી જોઈએ. મહિલા સરવને નેક
વીદાયત બહે એવી દુઆ ગુનરીએ છીએ. આમીન !

કર્તા,

ઈમામે મોજુદ.

ભાગ ૧ લો.

પ્રકરણ ૧ લું.

તારીખ ચોથી રજબીજિલ્લા આખર.

પ્રજા મીત્ર તા. ૧૫ મી જાનેવારી ૧૯૧૬.
પ્રજા મીત્ર અને પારસીના અધીપતી જોગ.

સાહેબ, તમારા માનવંત પત્રમાં આ લખાણને
જમા આપી ઉપકારી કરસો.

કુરઆન કરીફમાં છે કે તે માહા માયાળુ કીરવાર
ક્યામતના દહાડે હરએક આદમીને એના ઇમામના સાથે
પુકારશે. મજહૂર હરમાને હક્કાલીથી સાખીત થયું છે કે
ક્યામતના દહાડે હમે હમારા ઇમામના સાથે પુકારા જશુ
તો હવે હમારા ઇમામ કોણુ છે? તેવણુના નામથી હમને
વાકીફ થવું જ જોઈએ. રસુલે ખુદા હરમાલે છે કે, જે
આદમીએ પોતાના સમાનના ઇમામ સ. વ. ને ના

ઝોળખ્યા અને તે મરી ગયા તો તે જહેલીયતની મોતથી
 મરો. મજકુર ફરમાને લખવીથી સાખીત થયું કે હરએક
 આદમીએ પોતાના ઝમાનાના ઇમામને ઝોળખવા જોઇએ
 એટલે કે એવણુના નામથી વાકીફ થવું જોઇએ, ઇમામે
 ઝમાન કોણુ કહેવાય તે બાબત જણવું જોઇએ કે, જે
 ઝમાનામાં જે ઇમામ હોય તે ઝમાનામાં તે ઇમામે
 ઝમાના કહેવાય. માજી ઝમાનાના ઇમામ હાલ ઇમામે
 ઝમાના કહેવાય નહી. હવે જણવું જોઇએ કે અમારી
 દાહીદી વોહારા કોમનો એવો એનેકાદ છે કે ઇમામ
 તઇયય પરદે થયા. (એ વાતને આશરે નવસો વરસ
 થયાં છે) તે દીવસથી આજના દીવસ સુધી પરદામાં
 બાપ પછી બેટા ઇમામના રૂતબામાં કાયમ થાય છે
 અને એવોજ સીલસીલો આજદીન તક જારી છે અને
 કયામલના રોજ તક તે જારી રહે. અમારી દાહીદી વોહારા
 કોમના મજકુર એતેગાદથી સાખીત થયું કે પરદામાં
 ઇમામ તઇયય આજ દીન સુધી જીન્દા નથી પણ
 મુજરી ગયા છે અને એવણુની જગ્યા પર એવણુની
 નસલથી હતરી આવેલા ઇમામ પરદામાં છે અને એવ-
 ણુનું શું નામ છે તે વોહારામાઇઓ જણતા નથી. ઇમામ
 તઇયયને પરદે થવાને આજે આઠસોથી વધુ વરસ થયાં
 છે. ઇમામ તઇયયના પરદે થવા પછી દુર-રૂલમલેકા
 નામની એક વીહવાન બાબુએ દુઆતનો સીલસીલો

કાયમ કીધો એટલે કે દુર-રતુક્ષમલેકાએ ઝોઝોય ખીન
 મુસાને દાઢ બનાવ્યા અને હાલના વડા મુલ્લાંજી સાહેબ
 તાહેર સંઘકુદીન તક એકાવન દાઢ થાય છે તે બધા વડા
 મુલ્લાંજી સાહેબોમાથી એકબી વડા મુલ્લાંજી સાહેબે
 પોતાના ઝમાનાના ઇમામનું નામ બતાવ્યું નથી, એક
 ઇમામની વફાતની ખબર અને તે પછી એવણી જગ્યા
 પર એવણના ફરજાંદને ઇમામતના ફતવામાં કાયમ
 થવાની ખબર આજીદીન સુધી કોઇબી વડા મુલ્લાંજી
 સાહેબે પોતાના માનનારાઓને કીધો નથી. હવે સવાલ
 એ છે કે આશરે વીસથી પચીસ વરસ થયાં સુરત
 શહેરમાંથી ઇમામે ઝમાનની સાલમેહનો રીવાજ ઉત્પન્ન
 થયો તે તારીખ ચોથી રખીઉલ આખરની થાય છે.
 ધીમે ધીમે વોહરા કોમની વસ્તીવાળા તમામ ગામેમાં
 તે રીવાજ હવે દાખલ થઇ ચુક્યો છે. તારીખ ચોથી
 રખીઉલ આખરે ઇમામે ઝમાના જન્મ પામ્યા છે તે
 ખબર કેમ પડી ? અમારી દાઉદી વેહરા કોમના
 એલમા સંતોશકારક જવાબ આપશે તો ઉપકાર થશે.

મુન્તાઝીર.

પ્રકરણ ૨ જી.

બોહરા ચરચા.

પ્રજા મીત્ર તા. ૩૦ મી જાનેવારી ૧૯૧૯.

પ્રજા મીત્ર અને પારસીના અધીપતી ભેગ.

સાહેબ—આપના પત્રમાં તા. ૧૫ મી જાન્યુઆરીના દીને “મુન્તઝીર” ના તખલ્લુસથી જે ચરચા આ વેળા છે તેના બાબમાં ખુશી જાહેર કરતાં કહીશું કે જે દાઉદી બોહરા કોમમાં કુસંપ અને સડો પડેલા છે તેના માટે એ ચરચા એક ચમત્કારીક ઇલાજ સમાન છે. જો મજકુર ચરચાને કોમ વધાવી લેતાં વધારે શોધખોળમાં હતરીને ખરા ઇમામને શોધી કાઢવા સામ્યવાન બને તો પછી કોમમાં પેઠેલા સજાનો નાશ થતાં કોમ હમેશાં ઇમામના સાચા હેઠળ સુલેહસંપ અને શાંતીમાં ઝળકતા હૈય પર જીવ્ય હાંસલ કરીને સચ્ચાઈની ટોચે પહોંચવા સક્તીવાન નીવડે એમ ખારવું એ નીઃસંદેહ અને સત્ય છે. કારણકે જેના રહેતુમાં ઇમામે ઝમાન હૈયા યાને જેનું શીરછત્ર હઝરત અલી (અ.) નો, “લાડલો આકા” હોય તે કોમમાં ખોટ કે ગુંચવણ રહેતી નથી. બધકે

તેનો રસ્તો સાફ અને સરળ રહે છે. એટલું જાણવા પછી સમગ્ર શકાય છે કે, વખતના હમામને ઓળખવાથી યાને હમામને આશ્વરે જવા પછી એ ચાલુ ગુંથવધુ બરેલા કળ્યાનું છેવટ આવતાં, સરવે મોમીનોના મોંઢ હસ્તા અને ઉંજળા થશે જેથી એ ચર્ચાને જહાર લાવનાર ખીરાદર “મુનતઝીર” ને મુખ્યારથી આપતાં કહીશું કે, હાલના ચાલુ દાઢ સહયદના તાહેર સયપુદીન સાહેબની હજુરમા હાજર થઇને પોતાને થએલો હમામના દીદારની ઊલટ જાહેર કરે, ત્યારે દાઢ આવસ્ય પોતાની ફરજ અંગે ખીરાદર ‘મુનતઝીર’ ને હમામની મુલાકાતથી મુસરફ કરાવશે, સગળ એક દાઢ જ્યારે દાવત કરે છે તે અમુક સાહેબ તરફ બોલાવવાના હેતુ સર હોય છે, જેવી રીતે દરેક હમામોના જમાનામાં એકથી અનેક દાઢઓ હમામે ઝમાન તરફ બોલાવવા માટેની જેહલત બરેલી કોશેશો કરીને હુલેલા બાધઓને હમામની પેછાન કરાવીને પોતાની ફરજ અદા કરતા હતા તે પ્રમાણેની ફરજ ન બજાવતાં સહયદના તાહેર સયપુદીન સાહેબ હમામને જાહેરમાં ન લાવે તે તો સમજાય, પણ ખાસ મોમીનોને હમામના દીદારથી બે નશીબ રાખીને તેઓ જાહેલીયતના મોતે મરે એમ જોવા હજી એ માની શકાતું નથી. જ્યારે હમામના માટે આવા નીરદ્ય છુપા મથા કરવા જેમ કોઈ દાઢ કરી શકે નહીં આરે મોમી

નોની જાંઘી ખરાબ કરનાર આપું જયંકર છુપામણું કરવામાં ભેદ શો સમાયલો છે? તેની સમજ પડતી નથી કારણ આપણે લખાણ પરથી કહી શકીએ છીએ તેમ હમામે ઝમાનની સાલગરેહ લગભગ કેટલાક વરસોથી “તા. ૪ થી રખીઉલ આખર”ના દીને કરવામાં આવે છે, જેમ એ કામ ઉજવે છે, ત્યારે શું હમામના દીદારની ખાહેશ વગર સાલગરેહ ‘પોલમપોલ’ રીતે પાળવી એમ કોઈ ઇચ્છશે? અગર એમ નથી અને કામ હમામના દીદાર માટે ઇન્ટેન્ડર છે તો ઝટપટ સમયદનાની હજુરમાં હાજર થઈને કોઈ પણ ભોગે હમામના દીદાર કરીને આકેબત સુધારે.

આગલ લખતાં ખીરાદર ‘મુન્તઝીર’ ને સૂચના કરતાં કહીશું કે, એક ઇમાનની ઉલ્લૂત રાખનાર ઉતાવળે પાંચ પચાસ કે સો વરસ પર ડુઢી નીકળેલા ખનાવટી હમામોને વળગી પડીને પોતાની આકેબત ખરાબ કરતાં જાયે, કેમકે હમામની શરૂઆત ઇસલામની રૂએ હ. ૦ અલી (અ. ૦) થી છે જેના માટે કુરઆને શરીફમાં સનદ છે કે “લીન્નાસે હમામન કાલ વમીન ઝુરરીયલી” એવી રીતે પરંવરદીગારે હ. ૦ હખરાહીમને કહ્યું કે. “લોકોના માટે હમામ કરીશ. કહ્યું મારા વંશજો” એ પરથી સીધું થાય છે કે હમામ એ હ. ૦ અલી (અ. ૦) ના ફરજંદથીજ સંભવે, તેમ વળી “વાલીદથી વલદ”

હોવા સાથે ઓમીનોની વચ્ચે પોતાના પીતા તરફથી નસ થઇને જાહેર કરાએલ હોય, નહીં કે તેથી જુદું, પોતે પોતાના મનથી અથવા તેના બનેલા મુરીદાએ તેને ઇમામ ઠાકી બેસાડેલ હોય.

ઉપરાંત કેટલાક એમ કહેવા નીકળેલા છે કે ઇમામ પરદે થયા છે ત્યારે બીજાઓ કહે છે કે ગએલ છે. એ માનીનતાઓ ઇમામની શાનને કલંકીત બનાવે છે, કારણકે હ૦ રસુલીલ્લાહના ફરમાન મુજબ હ૦ અલી (અ.વ) થી ઇમામ માટે જે પૃથા પડેલી છે તે ખરી છે. તેમ પરવરદીગારની જે “સુન્નત” છે તેમાં કદી પણ ફરક પડવાનો નથી, તે હીસાબે જેવી હસ્તી હ૦ અલી (અ.વ) ની હતી તેવી હસ્તી દરેકે દરેકે ઇમામે ઝમાનની માનવી એ પરવરદીગારના ફરમાનને માન્ય કરવા બરાબર છે, સાથે યાદ રાખવાનું છે કે ઇમામ એ ખુદાનું નુર છે. તેમાં કદી પણ ભુલચુક સંભવે નહીં, છતાં દરેક ઝમાનામાં ઇમામના સબંધી તથા વીરોધી નબરે પહોંતાં આંચા છે એ રવબાવીક છે, કારણકે મનુષ્ય જાતીની અકકલ દુકા હોવાથી ઇમામના કાર્યોને પામી શકતી નહીં હોવાથી આ ભુલમરેહું પરીણામ આવે છે, પણ જેની નજર ઇમામ માટેની પડી ગયેલી “શેલી” તરફ છે તે ગુમરાહીથી બચી રહે છે.

વળી તવારીખો તપાસતાં અમળાય છે કે, હાલત

અલી (અ.) એક 'કોલાહ' નામની સ્ત્રી સાથે કુસ્તી
 લડ્યા હતા, તે તાણે આંચા પછી તેને ઇમાનદાર બના
 વી તેનું નામ 'હનીફા' રાખવામાં આવ્યું. તે કારણ
 નહીં જોતાં ઇમામના કારણ સામે આલીમોએ શીનનો
 બરપા કર્યો, તે સંજોગો વચ્ચે ઇમામ પર આપ ખુદી
 ચલાવનારા કે ઇમામે એમ કરવું અને ઇમામે આમ ન
 કરવું તેવી હદ બાંધનારા વીમુખ થયા, ત્યારે પરવરદીગાર
 ના હુકમને વળગી રહેનાર 'હિલુલ અમ્મ મીન કુમ'ની
 સીધી માયના સમજવાવાળા 'તાણેદારી કરો, તમારા પર
 ઓરડર કરનારની' પ્રમાણે હુકમને આધીન રહી મોમીન
 બની રહ્યા એટલું સ્પષ્ટ કરવા પછી ખીરાદર
 'મુન્તઝીર' ને એટલું કહેવું બસ થશે કે 'ઝુરરીયતી'
 (વંશપરમ્પરા) સનદ રાખનાર "બની હાશમી" તથા
 હરેક વખતમાં ગરીબી કે શાહીમાં અથવા સુખ કે સંક-
 ટમાં ફુનીયાના દફતરોમાં નોંધવલી ઇમામત તથા તેનાં
 મુરીદાની હાજરી જેવામાં હોય તેજ ખરો ઇમામ કહે-
 વાય, બાકી 'પરદે' થવું અથવા 'ગાયબ' રહેવું એ
 ઇમામ માટે સત્ય નથી, પણ પંથ નાભાવવા માટેની
 જોડી કહાડેલી ખીનાઓ હોવી જોઈએ. તેવો પંથ ચલા-
 વનાર કદાચ પોતે ઇમામનો ખોટો જોમો પહેરી જાહેરમાં
 લોકોના મન જીતવા માટે પરદેઝગારી તકકવાનો ડોળ
 ખતાવે એ જાહેરનો છે. બાકી સાચી "નસ" હો

“ફતેએ” થાય નહીં, એ કુદરતના નીચમની મહત્વતા છે. એ વીગતો પર લક્ષ આપતાં ખીરાદર “મુનતઝીર”ને બલામણુ કરીએ છીએ કે, તેવણુ ઉતાવળે “અર્ધચંદના” ને શરણે જઈ આજીજ કરી ને ઇમામની ઝોળખને હસ્તીમાં લાવે જેથી કામમાં પેઠેના અનહુશ ઝમડાઓ નો અંત આવી જતાં વખબના ઇમામના દીદાર મુખારક કરીને સવાબે અઝીમ હાંસેત કરે.

એ. દીદારી.

પ્રકરણ ૩ જું.

શું ઇમામ ગયબ નથી ?

(મીં ઇશનાઅશરીનો ખુલાસો.)

પ્રજા મીત્ર તાં ૪ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૫.

પ્રજામીત્ર અને પારસીના અધીપતી જોગ—

સાહેબ,—આપના તાં ૩૦ મી જાનેવારી ૧૯૧૫ ના અંકમાં ચોથા સફામાં “વોહરા ચર્ચા” ના મથાળા નીચે જે કાંઈ લખાણ આપ્યું છે તે તમામથી મારે કાંઈ મતલબ નથી, પણ એ લખાણના ચોથા પારીઆફ માં લખે છે કે ‘ઉપરાંત કેટલાક એમ કહેવા નીકળેલા છે કે ઇમામ પરદે થયા છે, ત્યારે ખીજાઓ કહે છે કે ગયબ છે.’ એ માન્યતાઓ ઇમામની જ્ઞાનને કલંકીત બનાવે છે, ઇત્યાદી.

તો એ લખનાર સાહેબનો મતલબ કે ઇમામ ગયબ નથી અને ગયબ જાણે તે ઇમામની જ્ઞાનને કલંકીત બનાવે છે, તો અમે “ઇશનાઅશરી” બાર ઇમામને માનવાવાળા છેલ્લા બારમા ઇમામને ગયબ થયા છે એમ માનીએ છીએ, લેથી તેટલા માટે હું ખુલાસો કરવામાં આવે છે.

તેઓ લખે છે કે પહેલા ઇમામ ૬૦ અલી છે અને ૬૦ અલીમાં કેવી કેવી સીકાતો હતી તે સરવે ઇસ્લામી એક મતે માન્ય રાખે છે અને તે સીકાતો અસંખ્ય છે, અને જેવી પહેલા ઇમામમાં શીકાતો હોય તેવીજ તે પછીના દરેક ઇમામમાં હોવી જોઈએ.

તો એ અસંખ્ય સીકાતોમાંની એક મહા બારે સીકાત કે કોઈ ખેલાડી કે ગદુગર કે ચાલાકી કે નજર બંધી કે હુન્નર કળાવાળો કરી શકે નહીં તે એ કે મુરદાને જીવતું કરવું તે પણ છે.

તો ઇમામ ગય્ય છે તે વાતની જોયો હાંસી કરનારા, તેને ખોટી માનનારા, કોઈ એવો ગંડુર ઇમામ બતાવે કે તે પહેલા ઇમામ ૬૦ અલી જેવી સીકાતો ધરાવતો હોય કે, પોતે લુખ્યા રહી ગરીબોને જમાડતો હોય, પોતે સંકટ વેડી ગરીબોને માલામાલ કરતો હોય, નાચ, ગાયન, વાજ વીગેરેથી છોટા રહેતો હોય અને મુરદાને જીવતું કરતો હોય.

તો હું પોતે તથા મારી લાગવગના એક નહીં પણ હજારો જથ્થાને લઈને એવા ઇમામની તાબેદારી બદલે ગુલામી કરવા અને તેમના ફરમાન મુજબ અમલ કરવા તકવાર છું અને જો એવો ઇમામ બતાવી ન શકે તો પોતાની ગાન્યતા મુકી આપીને અમારી

માન્યતા મુજબ હમામ ગયળ છે તે કજીલ રાખી તે જન્નતી બની જાય.

અને એથી વધારે ખુશાસી મેળવેલા હોય તો 'અલ્હાદી' નામની કીતાબ મુજરાતી ભાષાની સાડા ચારસો પેજની જે ભાવનગરમાં રહેનગત ઓપ્રીસમો મફત મળતી હતી તે ખલાસ થવાથી ખીજ વખત છપાય છે તે મંગાવીને વાંચી શકાય.

મજકુર ચરચા પત્રમાં એમ પણ લખ્યું છે કે હ૦ અલીએ એક સ્ત્રી સાથે કુસ્તી કરી તે તદ્દન બનાવડી વાત છે. એ સાહેબની સામે સ્ત્રીઓ આવે તો મોઢું ફેરવી લેતા હતા અથવા માથું નીચું કરતા હતા, અને નખી સાહેબે છોટલી હજમ કરીને પાછા ફરતાં મદીરે ખુમ નામની જગ્યામાં તેમને સવા લાખ માણસોની હાજરીમાં હમામ સુકરર કર્યા, અને ત્રણ દીવસ સુધી બહુવત લીધી, ત્યારે સ્ત્રીઓની બહુવત માટે હુકમ કર્યો તેથી પાણીના પ્યાલામાં હ૦ અલીએ હાથ યોળી તે પ્યાલો સ્ત્રીઓમાં મોકલી આપ્યો! અને તેણીઓએ તે પ્યાલામાં હાથ યોળ્યા એટલે બહુવત ગણાણી કેમકે પરાઈ સ્ત્રીના હાથને પરાયા મરદે હાથ અડાડવામાં મહા ભારે ગુનાહ છે તો તેઓ પરાઈ સ્ત્રી સાથે કુસ્તી કરે કહેણું તે હમામની શાનને કલંક લગાડવા સમાન છે.

હશનાઅશરી.

ઈશનાચ્ચશરી મીં હાજી શુલામચ્ચલી હાજી ઈસમાઈલ પોતે.

પ્રજા મીત્રમાં મજકુર લખાણ આવવા બાદ રાહે નજતના અધીપતી મીં હાજી શુલામચ્ચલી હાજી ઈસમાઈલ પોતાના માસીક રાહે નજતમાં જમાદીઉલ આખર હી. સ. ૧૩૩૭ ના અંકમાં લખાણનો સંધળો ઉતારો લઈ નીચે મુજબ લખે છે—

“અમોએ મજકુર વાંધા ભરેલી બાબત પ્રજા મીત્રમાં જોઈ તેથી એ મુજબ અમોએ જવાબ લખી છાપીને મોકલી આપ્યો તે અંજ પત્રમાં તાં ૪ થીના અંકમાં છાપેલ છે, પણ કેળવણી વાંચે જે ઘટને દીનની હદીસ ચીન જેટલે છેટે જવાની સુધરેલાઓએ લાગુ પાડી છે તેનો ખુલાસો પણ અમોએ છાપીને એજ પત્રમાં મોકલેલ. કેમકે તેમાંજ એ બાશણ લંખાણથી આવેલું, જેને દોઢ મહીનો થયો પણ હજુ એ અમારું લખાણ છાપ્યું નથી, અને અમોએ ગયા અંકમાં એ છાપી દીધેલ છે, તો એક તરફ લખાણ છાપે અને તેનો જવાબ ન છાપે, એ પણ આ સુધરેલા જમાનાની બહીદારી છે. ખરેખર, અમારે તો ફક્ત આપણા મજહબ ઉપર થતા એઅતેરાઝના જવાબથી કામ છે, તે અમો અમારી ફરજ અદા કરીએ છીએ, અને તે માલીકની દરગાહમાં દોઆ કરીએ છીએ કે સરવને નેક હીદાયત કરે. આમીન !”

પ્રકરણ ૪ થું.

ઇમામ હાજર કે ગયેળ ?

(મીં હસનઅલીના સુધારે.)

પ્રજામીત્ર તાં ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૯.

પ્રજામીત્ર અને પારસીના અધીપતી જોગ—

સાહેબ,—વી. વી. લખવાનું કે તમારા તાં ૪થીના પત્રમાં ઇમામ વીશે જે ખીના પ્રગટ થઇ છે તે સંબંધમાં મારું નીચેનું લખાણ પ્રગટ કરવા મહેરબાની કરશો.

એ ચર્યા પત્રમાં ‘દશનાઞ્ચશરી’ એમ જણાવે છે કે ઇમામ ગયેળ છે અને પ દે છે, પણ એ ખોના આપણે તપાસવાની જરૂર છે. કુગતે મજ્હૂબમાં એમ ફરમાયું છે કે ‘દરેક મોમીનને કયામતને દહાડે તેના ઇમામની સાથે બેલાવવામાં આવશે.’ જ્યારે એમ છે તો ઇમામ હાજર દરેક જમાનામાં હોવાની શહાદત યા સાબીતી છે.

જો ઇમામ ગયેળ થાય તો મોમીન કોના ? અને ઇમામની દરેક જમાનામાં બહુયત કરવાનું ફરમાન છે, અને જો ઇમામ એટલે દીનનો રાહનુમા જો ગએળ થઈ

જાય તો આપણે દીનના રસ્તાથી ગુમરાહ થઈ જઈએ,
 તેથી પણ ઇમામ દુનીયામાં હાજર હોવાની જરૂર છે.
 વળી દરેક જમાનામાં મહાન ફેરફાર થયા કરે છે, તેથી
 તેવા બદલાતા સંજોગોમાં મોમને કેમ વરતવું તે બતા-
 વવાને ઇમામની જરૂર છે હાં ઇમામ હુસેન પર નોકે
 બહુ સીતમ ગુજર્યો હતો, તોપણ એવણુ સાહેબ ગયબ
 થયા હતા નહીં ને એવણે એમ પણ ન કહ્યું હતું કે
 હું ગએબ થઈ જઈ છું. જો ઇમામ ગએબ થઈ શકે
 તો હાં ઇમામ હુસેન આટલું દુઃખ સહન કરતેજ
 નહીં, અને ગએબ થઈ જતે, પણ એવણુ સાહેબ
 ગએબ નહીં થયા તે પણ ઇમામથી ગએબ નહીં થવાય
 એટલે હાજર હોવા જોઈએ એનો એ પુરાવો છે, એવટે
 જો ઇમામની નીખાલસ મનથી શોધ કરવામાં આવે
 તો ઇમામ મળશે.

હસનઅલી.

પ્રકરણ ૫ મું.

શ્રી ઈમામી મુખીન.

“રાહુનગત” ના અધીપતીને જવાબ.

પવીત્ર કુરાને શરીફનું ઉપત્તુ વાક્ય લક્ષમાં રાખી ઇસલામીને આગળ વધવાનો કે ખોલવાનો હક છે અને ખોલવામાં ઉપલા હેડીંગનો મુદ્દો સચવાનો ન હોય તો ચુપ રહેવું એ વધારે સારૂ છે,

ખુલાસો.

પ્રજા મીત્ર પેપરમાં ‘ઇસ્નાઅશરી’ ના તખલ્લુસથી જે લેખ આવેલ હતો તેનો રીતસરનો સાદો જવાબ તા. ૧૦-૨-૧૯ ના પ્રજા મીત્રમાં મી. હસનઅલીના નામથી આવેલ તેથી સંતોષ ન માનતાં હાજી ગુલામ-અલી ઇસમાઇલે ફરીથી એ લેખ પોતાના ચોપાનીયા રાહુનગત જમાદીઉલ આખર હી. ૧૩૪૭ ના અંકમાં પોતાના ખુદલા નામથી એકરાર કરે છે કે તે ઇસ્ના-અશરીના તખલ્લુસનો આવેલો લેખ અમારા તરફથી મોકલવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે મી. ‘હસનઅલી’ તરફથી પાછો જવાબ એજ પ્રજા મીત્ર પેપરમાં આવ્યો.

તેના હુપામણા કરવામાં આવ્યા છે, એ એક આલીમ માટે ઇચ્છવા જોગ નથી. એટલા મંગળાયરણ પછી જણાવીશકે ખીરાદર હાજી ગુલામઅલી માટે અમોને માન છે, પણ તેવણના વીચારોને મક્કતા થઈ શકતા નથી, સખખકે મજકુર લખાણ ઇસલામી સંગીનતા વગરનો હુલ્લો છે.

પહેલાં ખીરાદર ગુલામઅલી જે ઇમામને જોવાની ખાહેશ રાખે છે તો તેનો જવાબ કહીશું કે ઇમામને દેખાડવો એ કામ દાઈનો છે. તો હાલમાં કોઈ જણીતા દાઈને શરણે જાય.

(૧) ઇમામની સીફાતો માટે બાઈબંધ લખતાં કહે છે કે તે એકે “મુડદાને જીવતું કરવું” તેના જવાબમાં તવારીખો તપાસતાં સમજાય છે કે હ૦ ઇસા (અ.) તથા ખુઝરોગ હ૦ શમ્સ તખરેજે મુડદાને જીવતા કરેલ. એ હીસાખે મીત્ર ઇશનાઅશરીના એ ખે સાહેબો ઇમામ ગણાયા જેને તમામ ઇશનાઅશરીઓ કબુલ કરે નહી, ત્યારે ખીજી તરફ હ૦ ઇમામ હુશેન (અ.) તથા (હ૦) જેનુલ આબદીન (અ.) તથા (હ૦) મોહમદ બાકેર (અ.) તથા (હ૦) જાફરે શાદેક (અ.) વીગેરે ઇમામોએ તવારીખો તપાસતાં મુડદાને જીવતા કરેલ નથી તો તે બાઈબંધ ઇશનાઅશરીના અકીદા પ્રમાણે ઇમામ ગણાય નહી જેઓને ઇસલામીઓ હીબોજનથી ઇમામ ભરીકે

સ્વીકારે છે. તેથી સીદ્ધ થાય છે કે એ સીદ્ધતથી ઇમામને ઓળખવા નીકળવું તે ભુલ થાય ખવરાવનારું છે.

(૨) આગળ લખતાં બાઇબંધ ઇમામની તારીફ કરતાં લખે છે કે “પોતે ભુખ્યા રહી ગરીબોને જમાડતો હોય, પોતે સંકટ વેડી ગરીબોને માલો માલ કરતો હોય, નાચ, ગાયન, રાજ વીગેરેથી છોટા રહેતો હોય” તેના જવાબમાં એક દરવેશ એથી વધારે સીદ્ધતો ધરાવી શકે છે. તેમજ ભુતકાળમાં થઈ ગયેલ “હાનમ ખીન તાઇ” એ પોતાની જાંદગી પરમારથ અને સખીપણામાં પુરી કરી ત્યારે વર્તમાનકાળમાં મહાત્મા ગાંધીની જાંદગી પણ મનુશ્યોના બક્ષા માટેની સમજાય છે, કેમકે પોતા પાસે સંપત્તી હોવા છતાં એક સાધુપણામાં રહીને જન સમાજના બક્ષામાં પોતાનો વખત ગાળે છે. તે વીગતો જોતાં બાઇબંધ ઇશનાઅશ્ચરીના બીચારો મુજબ હપલા જણાવેલા બે ગ્રહસ્થો તેજણના શું ઠરી શકે ? એ પ્રશ્ન છે ? તેનો જવાબ ઇલમ ધરાવનારી આલમ આપશે પણ અમે ફક્ત એટલુંજ કહીશું કે એ સીદ્ધતો ઇમામને ઓળખવાની પુરણતા નથી કેમકે અગર એ સીદ્ધતો વાસ્તવીક છે તો પછી હાં ઇમામ હુસેન (અ.) થી વીરુદ્ધ કાફરો શા માટે થયા ? કે જોને પરીણામે ઇસલામીયો વચ્ચે મહા યુદ્ધ થતા ઇમામને અમશીર ખેંચવી પડી, તે જોતાં સમજાય છે કે વાલ મારતી

માઠીમાંથી બનેલ ધનજ્ઞાનમાં એ શક્તી નથી કે ઇમામને ઇમામના કાર્યોથી કલ્પી શકે, તેથી જરૂરનો છે કે મનુષ્યે ઇમામ માટે પરવરદીગાર તરફથી પડી ગયેલી પૃથા પર લક્ષ આપીને ઝોળખવાની ઉત્કંઠા રાખવી.

(૩) આગળ લખતાં બાઇબલ કહે છે કે “હું પોતે તથા મારી લાગવગના એક નહીં પણ હજારો જણને લખને એવા ઇમામની તાબેદારી બદલે ગુલામી કરવા અને તેમના ફરમાન મુજબ અમલ કરવા તકવાર છું.” એ પ્રશ્નોથી સીધા થાય છે કે ખીરાદર હાજી ગુલામઅલીને અંધ શ્રદ્ધા નથી એ હમ્દુવાર્તંગ હોવાથી અવશ્ય તેવણુ માટે ઇમામને ભેટવા માટેનો મારગ ઉઘાડો. થશે કારણકે એ બાઇબલને ગાયબ પરની સંપુરણ માન્યતા નથી એમ એવણુના લખાણથી બિઘાડું પડે છે ને એ હસલામની રૂએ વાજબી અને સત્ય છે.

(૪) આગળ ચાલતાં નીચેનો ફકરો વાંચી અમેને હસવું આનંદ કે લોકો પોતાના મન સાથે કેવી મોનો-પોલી લઇ બેઠા છે કે “અમારી માન્યતા મુજબ ઇમામ ગયબ છે તે કબુલ રાખી હશનાઅશરી બની જાય” ત્યારે કુરાને શરીફમાં પરવરદીગારનું ફરમાન નીચે મુજબ છે—

આયત.

ખરેખર જેઓ ઇમામ લાગ્યા છે અને યહુદી અને

નશારા અને સાથેઈન છે, જે ખુદા અને છેલ્લા દીવસને માને અને સારા કૃત્ય કરે તો તેમને માટે તેઓના બદલો તેઓના પરવરદીગાર પાસે છે અને તેઓના પર કંઈ ધારતી નથી અને દુઃખી થશે નહીં.

(સુરે બકર આ. ૬૨.)

એ પવીત્ર કલામોથી સ્પર્શ સમજી શકાય છે કે મીંઠ હાજી ગુલામઅલીની મોનોપોલી ખોટી અને એકલ-પેટી છે જેથી કદીપણ ફળીભુત થશો નહીં માટે બહુ તર એ છે કે આખી મખલુકાત માટે સારા વીચાર રાખીને સારા ગ્રહણ કરો તોજી સાચા “ઇમામે મુખીન” ને મેળવી શકશો.

(૫) “અલ્હાદી” નામની બુક વાંચવા બાઈબલ બલામણુ કરે છે તો મજકુર કીતાબ કાંઈ “ઇલ્હામી” નથી કે જેના પર અમો ચાલવા બંધાએલ હોયએ, તેથી “અલ્હાદી” વાંચવી એ કાંઈ જવાબમાં દલીલ નથી પણ ઈસલામી શનદ એ “ઇલ્હામી” કીતાબ પવીત્ર કુરાને શરીફ છે તેમાથી જો હવાલો આપીને ઇમામની ગાયબતા સીધા કરતે જો તમારી મહેનત સફળ થવા વીના રહેતે નહીં, પણ કરો શું કે જે બાબત ખરી નથી તેની દલીલ લાવો ક્યાંથી ? એર, ખુદા સારું કરશે.

(૬) બાઈબલ ઇશનાઅશરી આગળ લખતાં જણાવે

છે કે “હૃદય અલી (અ) એક રત્નો સાથે કુસ્તી કરી તે તદ્દન બનાવટી વાત છે” તેના જવાબમાં લખતાં કહીશું કે એ એક ખુદશી ખીના છે જે હાથમાં તવારીખોમાં જમે જમે નજરે પડે છે, તે વીરધ તમે એકલા જુદું કહેશો તો તેથી તવારીખો ભુસાય જાય તેમ નથી અને તવારીખો ન ભુસાય તો પછી તમારું લખણું ખરૂં છે એમ કોઈ માને તે બનવાનું નથી માટે બહેતર છે કે તવારીખો વીરધ ચુપકીદી અખત્યાર કરો.

(૭) હવે સવાલ રહેશે “બધયત”નો તે વીરધ બાધ બંધ બંધ છે કે “સ્ત્રીઓની બધયત માટે હુકમ કર્યો નથી પાણીના પ્યાલામાં ત્વ અલીએ હાથ બોળી તે પ્યાલો સ્ત્રીઓમાં ફેંકલી આપ્યો” ત્યારે પવિત્ર કુરાને શરીરમાં પરવરદીગાર ફરમાવે છે કે—

આયત.

ખરેખર જેઓ તારી સાથે “બધયત” કરે છે તેઓ માત્ર ખુદા સાથે બધયત કરે છે. ખુદાનો હાથ તેઓના હાથ ઉપર છે.

(સુરતુલ ફતહ આ ૧૦.)

બીપલા પવિત્ર કલામો “બધયત” નો સબંધ હાથ સાથે રાખે છે બારે ખુદા જણે બાધબંધ હાથ સુબામ-અલી કોની પયરવી કરનારા થઈ બેઠા છે જે ખુદાના

ફરમાન પર લક્ષ ન આપતાં સાધારણ પુસ્તકોના મુરીદ બની બેઠા છે.

હેવટે હું નમ્રતા પુરવક દાવત કરવાળાઓને અપીલ કરતાં કહીશ કે આ ગુંચણ જરેલી થીના જે ઇસલામીઓમાં હની થઈ છે તેને સાફ કરવા માટે ઉતાવળે “હામામ”ની ઓળખ બાહર લાવો. કારણકે તમે દાવત કરો છો ત્યારે જરૂરનું છે કે જેના તરફ તમે દાવત કરો છો તેના સાથે જરૂર તમારી પહેચાન હોવી જોઈએ અને તે વાગતે તમારી ફરજ અદા કરવામાં પછાત પડે તે તમારી નબળાઈ બતાવવા જેવું કરે છે માટે આ બંદાના નેક સલામ કબુલ કરીને ગરીબ મોમીનોની હાઝ દીજ પર ધરી તતકાળ હામામના દીદારથી સુશરફ કરાવો.

“અલી બાન.”

પ્રકરણ ૬ ડું.

મીં અલી જાનને જવાબ.

(મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલની
ચુપકીદી)

રાહે નજાત કી. ૨૭ હીરસો ૧૦ મો.

મહેરબાન ખીરાદર અલી જાન સાહેબ. નેક દોઆના
તોહફા બાદ અરજ કે આ રાહેનજાત માસીક ખુદાના
ફઝલો કરમથી અને અહલેખએતે અતહાર અલબહેમુસ્સ-
લામના સદકાથી ૨૭ વરસથી અમો પ્રગટ કરીએ છીએ
અને અમોને યકીને કામીલ છે, અને હદહામી પાક
પાકીઝા કીતાબ જે કુરઆને શરીફ છે તેથી સંપુરણ
સાખીત છે કે હશનાખશરી (બાર ઇમામને માનવાનો)
ઇસલામી મઝહબ હક છે, તેથીજ ખુદાની તાઅરીફ, તેની
માઅરેફત, તેના રસુલ તથા ઇમામોની પીછાન, ફઝાએલ,
મોઅજેઝા, હદમેદીન તથા નમાઝ, રોઝા, હજ, ઝકાત,
ખુમ્સ, સદકો, ખયરાત, પરહો, મુલાહેઝો, તહારત વીગેરે
બાબતો એજ પાક કીતાબ તથા સલીહ હદીસોથી તથા

હંમદા દલીલો દાખલાથી આ માસીક તથા જુદી જુદી કીતાબોમાં પ્રગટ કરીએ છીએ અને વાંચી વીચારીને જેમને યકીન થાય છે તેઓ આ પાક પાકીઝા મઝહબ સ્વીકારે છે, અને અમલ કરનારા 'અમલ કરે છે.

અને જ્યારે હજનાઅશ્ચરી મઝહબ ઉપર ન હાજતા અને ખરાબ હમલા થાય ત્યારે અમે સબ્યતાથી તેનો જવાબ આપીએ છીએ. મુંબઇમાં પ્રગટ થતા પ્રજામીત્ર અને પારસી રોજુદા પેપરમાં યૌઝા મહીના થયા વોહરા ચર્ચાના મથાળા નીચેની ખીનામાં એ શબ્દો પણ હતા કે ઇમામને ગાયબ કહે તેઓ ઇમામની શાનને કલંક લગાડે છે, તો અમારા મઝહબ ઉપર એવો હમલો થવાથી અમેએ તેજ પેપરમાં તથા અમારા માસીકમાં જવાબ સબ્યતાથી આપેલ, અને તે અમારા જવાબ સામે મીં હસનઅલીના નામે પ્રજા મીત્રમાં લખાણુ પ્રગટ થયું, પણ તેનો જવાબ આપવાની કાંઈ જરૂરત ન હોવાથી અમેએ ચુપકાદી ઈખતીયાર કરી.

હાલમાં આપે મુંબઇમાં પ્રગટ થતા “ઇસમાઇલી સતપંથ પ્રકાશ” પુ ૩ અંક ૬ ઠામાં એ અમારા જવાબનો જવાબ લખાણુથી છપાંચો છે, જે કે તે બહોળ સબ્યતા અને વીવેકથી લખ્યો છે, પણ તેમાં જે દલીલો આપે પેશ કરી છે કે મુરદાને જીવતું કરવાથી કે પોતા ઉપર સંકટ ઉપાડવાથી જે ઇમામત સાખીત થતી હોય

તો શમ્સ તબરેજે મુરદાને જીવતું કરેલ છે, અને મહાત્મા ગાંધી બારે સંકટ ઉપાડે છે તેમને શું કેહવા ? અને હં ઇમામે હુસયન અં વીગેરે ઇમામોએ મુરદાને જીવતું કરેલ નથી તો તેમને ઇમામ કેમ જાણવા ? વીગેરે બાબનોનો જવાબ ખુલ્લો છે, કે શમ્સ તબરેજે મુરદાને જીવતું કરેલ હોય તે શરા મુજબ સાબીત નથી, અને ઇમામે હુસયન અં વીગેરે ઇમામોએ મુરદાને જીવતા કરેલ છે, છતાં તમે તેનો ઇનકાર કરો છો, અને બારમા ઇમામ ગાયબ છે તેની સાબેતી આપ કુરઆને શરીફથી માંગો છો, તો અમોએ તેની સાબેતી લંબાણ અને ખુત્રાસાથી “અલ્હાદી” નામની સાડા ચારસો પેજની કીતાબમાં દરજ કરેલ છે, પણ આપે એ કીતાબ વીશે એજ લંબાણમાં છપાવ્યું છે કે ‘અલ્હાદી નામની ખુફ વાંચવા બાઇઅંબ બક્ષામણુ કરે છે, તો મજકુર કીતાબ કાંઈ જવાબમાં “ઇલ્હામી” નથી કે જેના ઉપર અમો ચાલવા બંધાએલ હોઇએ, તેથી ‘અલ્હાદી’ વાંચ વી એ કાંઈ જવાબમાં દલીલ નથી, પણ ઇસલામી સનદ એ ‘ઇલ્હામી’ કીતાબ પવીત્ર કુરાને શરીફ છે તેમાંથી જે હવાલો આપીને ઇમામની ગાયબતા સીધ્ધ કરતે તો તમારી મહેનત સફળ થવા વીના રહેતે નહી.’

તો આ વીશે જાણવું કે જ્યારે આપ ઇમામ ગાયબ હોવાની સાબેતી ઇલ્હામી પાક કીતાબના હવા-

લાથી લખવા ફરમાસ કરો છો, અને એ પાક કીતાબમાં
હેય તો તે મુજબ ચાલવા બંધાએલા પોતાને જાહેર
કરો છો, તો અમોએ એજ ઇલ્લામી પાક કીતાબ કુર-
આને શરીફ તથા મોઅતખર તવારીખે:થીજ અલ્લાદીમાં
મજકુર બાબત સાબીત કરી આપેલ છે, માટે આપની
મરજી હોય તો એ કીતાબ વાંચીને વાકીફ થાઓ,
અગર હક લાગે તો કબુલ કરો, અગર ધ્યાનમાં ન
આવે તો કાંઈ નહીં, બાકી અરસપરસ લખાણો કરીને
વાદવીવાદના અખાડામાં ઉતરવા અમો ચાહતા નથી કેમકે
એ બાબત જાહેર અને સરવેના અનુભવની છે કે જેમ
જેમ વાદવીવાદ લંબાય તેમ તેમ અરસપરમ એક
ખીજની લાગણી દુઃખાવાના લખાણ પ્રગટ થાય છે,
વળી હુંસાતુસી ઊપર આવીને સબ્યતાને છાપરે મુકાય
છે, અને પરીણામ ધણે ભાગે સાફ આવતું નથી.
છેવટે આપે લખાણમાં જે સબ્યતા વાપરી છે, અને
અમારા પ્રત્યે જે માન ધરાવાતું લખ્યું તે માટે આભાર
અને એહસાન માનીને આ સાદો અને ટુંક જવાબ
ખતમ કરીએ છીએ વસ્સલામ.

પ્રકરણ ૭ મું.

મીં અલીબન અને હાજી ગુલામઅલી
હાજી ઇસમાઇલના લખાણોમાંથી
સત્ય શોધ.

આપણે પ્રકરણ ૫ માં જોયું ગયા કે મી. અલીબને
ફી ઇમામી મુખીનના લેખમાં મી. હાજી ગુલામઅલી
હાજી ઇસમાઇલ પાસે ઇમામ ગાયબ હોવાની માન્ય-
તાની સાબીતી પાક કરાને શરીફથી સીધી કરી આપવા
માંગણી કરેલ છે પણ તેના જવાબમાં પ્રકરણ ૬ માં
મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલ નીચે મુજબ
જણાવે છે—

“તો આ વીશે જણવું કે આપ ઇમામ ગયબ
હોવાની સાબેતી ઇલ્હામી પાક કીતાબના હવાલાથી
લખવા ફરમાશ કરો છો અને એ પાક કીતાબમાં હોય
તો તે મુજબ ચાલવા બંધાયેલા પોતાને જાહેર કરો છો,
તો અમેએ એજ ઇલ્હામી પાક કીતાબ કરાને શરીફ
તથા મોઅતબર તવારીખોથીજ અલ્હાદીમાં મજકુર
બાબત સાબીત કરી આપેલ છે, માટે આપની મરજી

હોય તો એ કીતાબ વાંચીને વાકેફ થાઓ, અગર હક લાગે તો કબુલ કરો, અગર ધ્યાનમાં ન આવે તો કાંઈ નહીં, બાકી અરસપરસ લખાણો કરીને વાદવીવાદના અખાડામાં ઉતરવા અમો ચાહતા નથી, કેમકે એ બાબ ત જાહેર અને સરવેની અનુભવની છે કે, જેમ જેમ વાદવીવાદ લંબાય તેમ તેમ અરસપરસ એક ખીજની લાગણી દુઃખાવાના લખાણ પ્રગટ થાય છે. વળી હુસા-તુસી ઉપર આવીને સહ્યતાને છાપરે મુકાય છે અને પરીણામ ધણે ભાગે સાફ આવતું નથી. છેવટે આપે લખાણમાં જે સહ્યતા વાપરી છે અને અમારા પ્રત્યે જે માન ધરાવાતું લખ્યું છે તે માટે આભાર અને એહસાન માનીને આ સાદો અને હુંક જવાબ ખતમ કરીએ છીએ. વરસલામ.”

ઉપરના જવાબથી નીઃપક્ષપાત વાંચક તોલ કરશે કે મીઠ અલીજને પ્રકરણ ૫ માં જણાવ્યા મુજબ ખુલ્લા શબ્દોમાં માંગણી કરી છે કે—

“અલ્હાદી નામની ખુક વાંચવા બાઈખંધ ભલામણ કરે છે તો મજકુર કીતાબ કાંઈ જવાબમાં ‘ઇલ્હામી’ નથી, કે જેના ઉપર અમો ચાલવા ખંધાએલા હોઈએ, તેથી અલ્હાદી વાંચવી એ જવાબમાં દલીલ નથી, પણ ઇસલામી સનદ એ ‘ઇલ્હામી’ કીતાબ પવીત્ર કુરાને શરીફ છે, તેમાંથી જે હવાલો આપીને ઇમામની

ગયબતા સોધ કરતે તો તમારી મહેનત સફળ થયા વીના રહેતે નહીં.”

ઉપર મુજબ ખુલ્લી માંગણી કરવા છતાં મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલ અટ્ટહાદી વાંચવા ફરી ફરી લલામણુ કરે છે અને તેથી એમ સાબીત થાય છે કે પાક કુરઆને શરીફમાં તેવી સાબીતીની બાબતો ન હોવી જોઈએ કે જે જવાબમાં રજુ કરે.

જો એમ ન હોય તો, થોડીએક સાબીતી તો જવાબમાં રહીવા દાખલ આપવી જોઈએ. એક આલીમ તરીકે અથવા એક જાહેર લેખક તરીકે મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલની ફરજ છે કે, સવાલ પુછનારને સંતોશકારક જવાબ આપવો અને તેવા બે તાસુબ જણાસુને જવાબ આપવામાં કોઈપણ જાતની એળ હોય એમ અમે માની શકતા નથી, અને તેથી સાબીત થાય છે કે, કુવામાં હોય તોજ હુવાડામાં આવે, એટલે તેવી સાબીતી જો હોય તોજ રજુ થઈ શકે ! છતાં નવું નવું જાણવાની અને તોલ કરવાની અમારી કુદરતી પ્રકૃતિને તે જજમેન્ટ અધુરું લાગ્યું અને તેથી અટ્ટહાદી કીતાબ માંગાવી અમેને ચીપી ચીપી વાંચવી પડી કે, જેના ઉપર મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલ ફખર ધરાવે છે કે તેમાંથી તેવો કાંઈ મુદો

મળે ! ! આખી બ્રુક વાંચતા થોડીએક તેમણે ઠાકી બેસાડેલ બાબતો તેમાંથી મલી આવી છે.

મુળ વાત પાક કુરાને શરીરકૃથી સાબીતી શોધવાની હોવાથી હદીસો અને રાવીયોની બનાવટો કે અન્ય કાલવુ કીતાબોના પુરાવા તરફ સહેજ પળ લક્ષ આપવાની જરૂર જણાઇ નથી, કારણુજે દરેક ધરમમાં તેથી ઘણી વધારે સાબીતીઓવાળા મનુષ્યના હાથે લખાયેલ મન ધડીત પુરાવાથી પોતાના ધરમને સાબેત કરવાવાળા પુસ્તકો મળી આવે છે અને તેથી તેવી બીન ઇલ્લામો કીતાબો ઉપર આધાર રાખનાર વરગ રોશની વીનાની બતીના ખાલી ખોખા સાથે અજ્ઞાનતાના અંધ કારમાં ગોથા ખાય છે. હાંસલામીઓને દરેકે દરેક પ્રીરકો એવી બીન ઇલ્લામો કીતાબો કે મનુષ્ય ધડીત અન્ય પુરાવા અને સાબીતી ધરાવે છે કે જે વીના કોઇપણ પ્રીરકો ટકી શકે નહીં અને તેથી તેવી બીન જરૂરી બાબતો તરફ લક્ષ આપવાની સહેજ પણ જરૂર જણાતી નથી.

હાંસલ કલામ ! નીચેની કુરાને શરીરકૃની આયતોને પોતાની સાબીતી તરીકે મીં હાથ ગુલામ-અલી હાથ હસિમાઈલ 'અલ્હાદી' કીતાબમાં ગુરુ કરે છે, જે વાંચી મનન કરી તલ્લામ કરતાં નીચે મુજબ સાર અમોને મદ્યો છે, જે વાંચક વરગ સમક્ષ

રજી કરીએ છીએ જેથી નીપક્ષપાત વાંચક હક અને
ખાતીલ સમજી શકશે.

અટલાદી કીતાબમાંથી ઉતારો.

“અને સુરએ માએદાની ૧૩ મી આયતમાં ફર-
માવે છે, વખઅસ્ના મિન હો. મુસનય અશર
નકીબા, એટલે અમેએ બની ઇસનમલમાં ખાર નોકબા
સરદાર મુકરર કર્યા અને બીજી જગોએ ફરમાવ્યું છે,
વકત અનાહો. મુસનતય અશરત અસ્ખાતન
ઓમમા, એટલે અમેએ તેઓમાંથી ખાર અસખાત
(પૌત્ર) થી સમુહ મુકરર કર્યા તેમજ તેણે ફરમાવ્યું છે,
વસ્સમાએ ઝાતિલ ખોરજે, એટલે આસમાનમાં
ખાર ખુરજ (ગૃહ) છે.

ખુદાએતઅલાએ સુરએ તવખાની ૩૬ મી આયતમાં
ફરમાવ્યું છે કે “ઈન્નિ ઈફ તરશોહુરે ઇન્દલ્લા
ઇસ્નાઅશર શહરા, ફી કિતાબિદલાહે, યવમ
ખલકસ્સમાવાતે વદઅઝ, મિનહા અખઅતુમ
હોરોમ, ઝાલેકદીનુલ કયીમ.” એટલે અહલાહે
મહીનાં ખાર મુકરર કર્યા છે અને તે અહલાહની કીતા
બ એટલે લવહે મહકુઝમાં આસમાન-જમીન પવદા
કરી ત્યારપાજ દરજ કરેલ છે, અને એ ખારમાં ચાર
હુરમતવાળા છે.

જાહેરી શખ્દી અરથ તો એ મુજબ છે, પણ

તેની તાવીલ તફસીરે જુહાન વી० માં એમ છે કે એ શેહર (મહીના)થી મુરાદ હમામ છે, કે ખુદા ફરમાવે છે કે આસમાન-જમીન પયદા કર્યા ત્યારથીજ લવહે મહકુઝમાં લખાએલ છે કે હમામ ખાર છે અને તેમા ચાર હુરમતવાળા છે અને એજ ખારથીજ 'દીન' કાયમ છે. ચાર હુરમતવાળા છે તેથી મતલબ કે ખુદાએ પંજે તને પાક માટે પાંચ નામ પોતેજ મુકરર કરેલ છે, તેમાથી ચાર નામ પોતાના એ નામમાંથી કાઢ્યા કે જે ગુણુ દરશક છે, એટલે ખાસ નહી, પણ સીફત (ગુણ) છે."

(અદહાદી પા ૪૭-૪૮-૪૯.)

અમારો ખુલાસો.

ખાર હમામની સાબીતી માટે અદહાદી કીતાબ કે જે ૪૧૪ પાનાની છે, તેમાં ફક્ત બેપરની લીટી-એજ કતાએ આપેલી છે અને તે પણ મારી તોડીને અરથના અનરથ કરી ઘુસાડી છે, છતાં ઇનસાફ દાખલ આપણે તેનું મનન અને શોધ કરવી ઘટે છે.

મી० હાજી ગુલામઅલી હાજી હસમાઈલ અદહાદી કીતાબમાં સુરે મઆદાની ૧૩ મી આયત જણાવે છે પણ તે તે સુરાની ૧૩ મી નહી પણ ૧૨ મી આયત છે એ ધ્યાન ખેંચવાની રજા લેતાં ૧૨ મી આયતના ફકરાનો સદાબરો ભિતારો ત્રીસર મી०

ઇસ્કાનીએ કરેલા કુરાને શરીફના તરજુમામાંથી નીચે
આપીએ છીએ.

મીં ઇસ્કાનીના કુરાને શરીફના
તરજુમામાંથી.

“અને ખરેખર ખુદાએ અસરાઇલના ઘિરસાએ
પાસેથી કરાર લીધો અને અમે લેઓમાંથી બાર સરદારો
બનાવ્યા અને ખુદાએ કહ્યું કે ખરેખર હું તમારી સાથે
છું. જે લયો નમાઝ પઢો અને ઝકાત આપો અને
મારા પેગમ્બરો ઉપર હુમાન લાવો અને તેમને માન
આપો. અને ખુદાને નીખાલસપણે ખીરા જે ‘હું’ તમારા
અપરાધ માફ કરીશ અને તમને જેહેન્નમની વાઝીઓમાં
હાખલ કરીશ, જેની નીચે નદીઓ વહે છે, પણ આ
પછી તમારામાં જે કોઇ કોફર માય તેણે ખરેખર સ્વીકાર
રસ્તો ખોલ્યો છે.”

(કુરાને શરીફ સૂરે માઅદા આ. ૧૨.)

બાર સરદારો માટે પ્રોફેસર મીં ઇસ્કાનીનું
ટીપણુ.

એસરાઇલના વંશજોએ મેક્કા દેશ છૂટ્યા પછી
ખુદાએ તેમને શામ કે જેમાં તે વખત અમાલેહા બલના
રાક્ષસો વસતા હતા તે આપવાનું વચન આપીને ત્યાં
જવાનો હોકમ કર્યો. એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે લે

રાક્ષસો ૮૦૦ થી ૩૩૦૦ વાર હંચા હતા. તેઓની વાડી
 ઓમાં ઝેવી મોટી દ્રાક્ષો હતી કે તેનો એક ઝુમખો
 પાંચ માણસોથી હંચકાય અને દાડેમના અરધા છોતરા
 માં પાંચ માણસો સમાઈ શકે, તેથી ૬૦ મુસાએ
 ખુદાના ફરમાનથી ચઢાઈ કરવા માટે બની એસરાઇલી
 બાર કોમમાંથી બાર સરદારો નીમ્યા. બ્યારે તેઓ તે
 દેશની સરહદ પર આબ્યા ત્યારે ૬૦ મુસાએ પેલા બાર
 સરદારોને તે દેશની હાલત વીશે ખબર કાઢવા મોકલ્યા,
 પણ તેઓને રસ્તામાં ઉજ-એન-ઉતુક મળ્યો, જે
 ૩૩૦૦ વાર હંચો હતો, તેણે તેમને પોતાની અંગરખા
 ની ચાળમાં લઈ લીધા પછી તે પોતાની મા પાસે તેમને
 લઈ ગયો અને પગ તળે છુંદીને તેમને મારી નાખવાની
 તેણે તેણીની પાસે રજા માંગી, પણ માએ તેઓને છોડી
 મુક્યા એમ ધારીને કે તેઓ આ ખબર તેમના લશ્કરને
 આપશે અને તેથી તેઓ નાશી જશે. આ સરદારો પાછા
 આબ્યા પણ પોતાના ટોળાઓ નાહીંમત થઈ જશે એમ
 ધારીને તેઓએ આ વાત તેમને જાહેર નહી કરવાનો
 ઠરાવ કર્યો તેમ હતાં તેઓએ ૬૦ મુસા અને હાફનને
 બધી વાત કહી. હાવણીમાં પહોંચ્યા પછી દશ જથ્થાએ
 જાહેર રીતે પોતે જે જોયું હતું તે કહ્યું અને બે
 જથ્થા ચુપ રહ્યા. આથી એસરાઇલના છોકરાઓ ગભ-
 રાયા અને બોલ્યા કે આવા માણસોની સામે આપણે

કેમ લડી શકીએ ? આ ફકરાનો સંબંધ આની સાથે છે.

*

*

*

સુરતુત તઉખા આયત ૩૬ મી.

“ખરેખર મહીનાની સંખ્યા ખુદ પાસે તેની લખેલી કીતાબમાં તે દીવસથીજ ખાર છે કે જે દીવસે તેણે આકાશ અને પૃથ્વી પેદા કરી છે. તેમાંના ચાર હરામ છે. આ સત્ય ધરમ છે માટે તે મહીનામાં તમે પોતાની ઉપર ઝોલમ કરો નહીં અને તમે સબળા મોશ્વરેકો સામે લડો જેવી રીતે કે તેઓ સબળા તમારી સામે લડે છે અને જાણો કે ખરેખર ખુદ પરહીઝગારો સાથે છે.”

(ફુરાને શરીફ સુરતુત તઉખા આ. ૩૬.)

ચાર હરોમ માસ ઉપર પ્રોફેસર મી૦

ઇસ્ફહાનીનું દીપણ.

“આ ઠેકાણે ખુદ મુસલમાની કાયદા જેવા કે રૂઝા રાખવા, હજ કરવી, ઝકાત આપવી વીગેરેનો વખત જાળવવાનું ચંદ્રના દેખાવની ગણતરી ઉપર મુકરર કરે છે, પણ અરબ લોકોની પેઠે સુરયની ગતીની ગણતરી ઉપર નહીં, કે જેઓ યહુદી અને ખ્રીસ્તી પાસે થી પોતાના ચંદ્ર વરસને સુરય વરસમાં ફિતારી દેવા માટે ત્રીજે ત્રીજે વરસે એક અધીક માસ નાખવાનું

શીખ્યા હતા અને તેથી હજ અને રજાના વખતમાં
ફરફાર થતો હતો.”

ઉપરની આયતો ઉપરથી નીકળતો સાર.

હવે કીતાબ અલ્લહાદીના કર્તાની લીધેલ કુરાને
સારીફની મજકુર સાબીતીઓ ઉપરથી શું સાર નીકળે
છે તે તપાસીએ—

૧. મુરએ માઅદા આયત ૧૨ નો અરથ
જોતાં તથા રીપણ તપાસતાં આપણને [સાફ જણાય છે
કે બાર ઇમામ હોવાનું તેમાંથી કોઈપણ રીતે સાબીત
થઈ શકતું નથી. ઇમામનો સવાબજ તે જગોએ નથી,
હજરાઈલ બોકાની વાતમાં બાર ઇમામની વાતનો મુદ્દો
કેમ સમાય ? અને તેથી તે કોઈપણ સજ્જસની અકત્રમાં
પડે એવો તેમ નથી અને તેથી બાર પુરાવાની જરૂરહાજ-
તીમાં આવા ફાકટ ફાંફાં મારી બાર સજ્જ ઉપરથી
પોતાના મુદ્દા માટે સાબીતી લાવી બોળાઓને અને
અજ્ઞાનોને ભરમાવાનો આ રસ્તો અલ્લહાદી કીતાબના
કરતા જેવા આલીમને ખીલકુલ લાયક ન ગણાય ! !

૨. તેજ મુજબ આગળ આપેલ આયતોના કુંક
કુકડાને બાર સજ્જ ઉપરથી પોતાના મુદ્દા માટે ઠોકરી
બેસાડેલ છે. બાર મુરજ કે બાર અસ્ખાત ઉપરથી

ધમામની બારની મથુત્રી કરવી તે અદહાદી ક્રીતામના કરતાની ખરા મુદા હોવાની નમળાઇજા બતાવે છે અને તેવા મન ધડીત મુદા કોઇપણ અક્ષરમંદ માણસના મગજમાં કદીપણ ઉતરી શકે તેમ નથી.

૩. મુરતુત તઉબા આયત ૩૬ માં તે અદહાદી ક્રીતામના કરતાએ મુદા મુડીની, ગેરહાજરીમાં અરથનો ઉલટો અરથ કરી પોતાનો કંકા ખરો કરવાની વેલરણમાં તદ્દન કાચુંજ કાપી નાખ્યું છે. મી० હાજી ગુલામઅલી લાલીલ અરથ તરીકે બાર માસને બાર ધમામની ઉપમા આપી ચારને કુરમતવાળા જણાવે છે એટલે કે બાર ધમામના નામોમાં ચાર નામો કુરમત વાળા છે. મી० હાજી ગુલામઅલી એક આલીમ લરીકે સંપૂરણ રીતે જણવતા હોવા ; નેપએ કે તેઓ તેઓના મુદાઓનો પાયો તદ્દન રેતી ઉપર બાંધે છે, પથ્થુ જ્યાં ગાઠેજ ન હોય તો લાવેજ ક્યાંથી ? અને તેથીજ હુરોમનો અરથ જેમ પ્રા० મી० ઇસ્ફાહાનીએ પ્રગટ કરેલ કુરાનની તફસીરમાં અરથમાં હુરામજ કરેલ છે, તેને મુદા સાડ લેવા માટે તેમણે અરથ બદલી કુરમતવાળા ઠોકી બેસાડેલ છે.

મજકુર આયતના પ્રા० મી० ઇસ્ફાહાનીએ કરેલા અરથ પ્રમાણે હુરોમનો અરથ હુરામ લેતાં મી० હાજી

ગુલામઅલીના વીચાર મુજબ બાર માસને બાર
 ઇમામ તરીકે ગણીએ તો, તે ચાર ઇમામમાં કયા
 ચાર હુદામ ઇમામ છે, તે બતાવવા મીં હાજી ગુલામ
 અલી હાજી ઇસમાઈલ તકલીફ લઈ પોતે જે કાચું
 કાપી નાખ્યું છે, તેમાં કાંઈ સુધારો કરશે તો ઉપકાર
 થશે.

૪. મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઈલના
 કાબેલા અરથ મુજબ જે ઇમામની સંખ્યા બારની
 ગણીએ તે કદી સત્ય એટલા માટે નથી કે પાક કુરાને
 શરીફમાં ૬૦ શોયઅબ નખી તથા ૬૦ સાલેહ નખી
 માટે ફરમાવેલ છે કે—

“ઇન્નહો માલમે ઇમામી મોખીન.”

એટલે—એ બંને ઇમામે મોખીન છે.

જેનો ઉતારો મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસ-
 માઈલે અલ્હાદી કીતાબમાં પાં ૨૭ માં લીધેલ છે,
 તેમજ ૬૦ ઇબ્બરાહીમ માટે પણ પાક કુરાને શરીફમાં
 ફરમાવેલ છે કે—

“ઇન્ની મએલક લીન્નાસે ઇમામન.”

એટલે કે—“બરેબર મેં તને બોકો માટે ઇમામ
 બનાવેલ છે.”

જેનો ઉતારો પણ અલ્હાદી પુસ્તકમાં તેના કરતાએ
 પાના ૮ માં લીધેલ છે, તો હવે એ મુજબ લંબાણ

તપાસ કરતાં ઇમામની સંખ્યા વધતીજ જાય છે તો પછી તે વધતી જતી સંખ્યા ખોટી ગણવી કે મી. હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલના કરેલા અરથ મુજબ ખારની મુકરર સંખ્યા દર્શાવતી આવતો ખોટી ગણવી?

ટુંકમાં ખાર ઇમામ હોવાનું પાક કુરાને શરીફમાં કોઇ ઠેકાણે લખેલું નથી એમ ઉપરની ખાતો તપાસતાં સાબીત થાય છે અને હજી પણ ઉપરની ખાતો સીવાય હોય તો તેઓ દરશાવે એમ અમે માંગણી કરીએ છીએ. કુરાને શરીફ જેવી ઇલ્હામી કીતાબ-માંની આવતોના ખોટી રીતે અરથના અનરથ કરી કે મારી ઠાકી અરથ કરવા મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલ જેવા આલીમ માટે કેટલું નીચું જોવડાવનારું ગણી શકાય તેનો વાંચક વરગે તોલ કરવો.

ઇમામ ગયબ હોવાનો મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલનો મુદ્દો.

હવે ઇમામ ગયબ હોવાનો અલ્હાદી કીતાબના કરતા પાક કુરાને શરીફનો કથો મુદ્દો ધરાવે છે કે જે ઉપરથી મીં અલીઝનને અલ્હાદી કીતાબ વાંચવાનું જણાવે છે, તે તપાસતાં નીચેની આવત આખી છુક-માંથી મલી આવે છે.

અટલાદી કીતાબમાંથી.

“તે વીશે કુરાને શરીફમાં પહેલા સીપારાની પહેલી આયતમાં ખુદા ફરમાવે છે—

બિસમિલ્લા હીર રહમાનીર રહીમ,
અલીફ, લામ, મીમ, ઝાલીફલ કીતાબુ,
લાયય્યા ફીહી હુદન લિલ મુત્તકીન,
અલ્લઝીના, યુઅમીનુના બિલમયબી.

એટલે—આએ કીતાબ છે કે જેમાં જરાપણ શક નથી અને તે એ પરહેઝગારોને હીદાયત કરનાર છે કે જેઓ ગયબ ઉપર હિમાન લાવે છે.

(અટલાદી પા. ૧૫૦.)

ઉપરની આયત માટે ત્રાં ૦ ઇસ્કહાનીએ
કરેલ ખુલાસો.

ઉપરની આયતમાં ગયબ ઉપર હિમાન લાવવાનો અરથ ખુસ્તક કરતા હિમામના ગયબ હોવા માટે કરે છે, જ્યારે તેજ આયતનો તરજુમો ત્રાં ૦ મીં ૦ ઇસ્કહાની નીચે મુજબ ખુલાસાવાર કરે છે.

“કુપાણુ (અને) હમાણુ ખુદાના નામથી શરૂ કરું.
ધું. અ. લ. મ. (૧) આ તે કીતાબ (કોરઆન) છે કે જેમાં કંઈ શક નથી ને પરહેઝગારોને રસ્તા દેખાડનાર

છે. (૨) કે જેઓ (ધરમની) અદ્રશ્ય* બાબતોમાં
ધમાન લાવે છે.

*ગયળ અદ્રશ્યના દીપણમાં મીંઠ ધરફાની લખે છે કે,
ગયળનો અરથ અદ્રશ્ય થાય છે, જેમકે ખુદા,
ફરેસ્તાઓ, કમામતનો દીવસ, બહેસ્ત, દુઝખ વગેરે કે
જે જેવામાં આવતાં નથી. તેથી આ વાક્યનો અરથ
એ કે ખરા મોમનો તેઓજ છે કે જેઓ તેમાં ધમાન
લાવે છે.

અમારો ખુલાસો,

મીંઠ ધરફાનીએ કરેલ દીપણના ખુલાસા ઉપ-
રથી સાફ જણાય છે કે ગયળ શબ્દ ધમામત માટે
વપરાયેલો નથી. કદાચ બડીલર મીંઠ હાજી ગુલામ-
અલી હાજી ઇસમાઇલના કહેવા મુજબ કપુલ
કરી લઇએ તો, જ્યારે આ આયત નાઝીલ થઇ તે
જમાનાના લોકો ધમામ ગયળ ન માનતા હોય તો તે
મોમીનો નથી, તેથી તે વખતના જાહેર ધમામ હં
મજીલા મુરતઝાઅલી વીગેરે ધમામો નજ ગણાય
અને તેઓ ઉપર ધમાન લાવનાર (કારણકે તેઓ
ગયળ નહીં હતા) મોમીનો નહીં હતા ! આ ઉપરથી
સાબીત થાય છે કે મજહૂર આયતકહી પણ ધમામતની
ગાવબતા સાબીત કરતી નથી.

અટલાહી કીતાબના કર્તાએ એ કીતાબ પાના ૪૧૪ માં લખી છે જેમાં બાર ઈમામ અને ગયબ ઈમામત વીશે ઉપરનીજ આવતો આખી ખુદમાં રજુ કરી છે, જે બીલકુલ મનપડીત અને તાણી તોડી ઠોકી બેસાડેલ છે એમ ઉપર મુજબ સાબીત થઇ ચુકે છે. એજ કીતાબમાં લખેલું છે કે—

“પાક કુરાને શરીફમાં ખુદાવંદતઆલાએ કેટલેક ઠેકાણે ફરમાવેલ છે કે—

“વલા રતબીન વસાયાબેસિન ઇલ્લા ફી કીતાબીમ માબીન.”

એટલે કે—દરેક ઝીજ લીલી હોય કે સુકી, મતલબ કે તમામ બાબત જાહેર કીતાબ (કુરઆન) માં છે. |

(અટલાહી પા. ૨૬-૩૦)

કોઈપણ એવી ભીલી કે સુકી ઝીજ નથી કે જે આ પાક કીતાબ (કુરઆન) માં ન બતાવવામાં આવી હોય, ત્યારે ઈમામત જેવી બાબત કુરાને શરીફમાં ન હોય એ કદી બનવા યોગ્ય નથી. મી. હાજી ગુલામ-અલી હાજી ઇસ્માઇલ કુરાને શરીફની આવતોનો જાહેરી અરથ નહીં લેતાં તાવીલ અરથ લેવાનું જણાવે છે કે જે તેમનો ફરેલો અરથ કોઈપણ કોઈપણ અકલમંદ માણસની અકલમાં ફતરે એમ નથી છતાં

તેઓ પોતાનો કરેલો અરથ તાવીલ અરથ સત્યજ છે એમ કહી કહી નહીંજ શકે કારણકે—

સુરએ આલે હમરાનની ૭ મી આયતમાં ફરમા વેલ છે કે—

“વમા યઅલમો તાઅવીલહુ દલદલાહો વરાસે ખુન ફીદધદિમે.”

એટલે—તેના ગુહ્ય મેદવાળા કલામની તાવીલ કોઈ જાણતુ નથી પણ અદલાહ તથા એ ખુઝરગો કે જેઓ ઇલમમાં સંપુરણ પ્રવીણ અને કામીલ છે.

(અદલાહી પા. ૫૩.)

તે ખુઝરગો નખ્ત અથવા હમામો છે, તે હાજર હમામ વગર ફરાને શરીફની આયતોની તાવીલ સમજવાને કોઈની તાકત નથી, એમ ઉપરની આયતથી સાબીત થાય છે અને તેથી મી. હાજી ગુલામઅલી હાજી હસમાઇલ પોતે કરેલ અરથ ખરો છે એમ કહીપણ કહી શકશે નહીં ત્યારે મનઘડત અરથો દરવામાં તેમના જેવા આલીમ માટે કેટલું જોખમભર્યું છે, તે જણાવવા અમે તે આયતનો ઉપલો તથા નીચલો ભાગ સંપુરણ અગ્ન સાથે નીચે આપીએ છીએ.

“ખુદા તેજ છે કે જેણે તારી ઉપર કુરાન મોકલ્યું છે કે જેમાં કેટલીક આયાત મોહકમ (સ્પર્સ્ટ)

છે. તે આયાત તે કીતાબની માતા (મુળ) છે, અને ખીજ કટલીક મોતશાબેહાત (બહુ અરથી) છે, પણ જેઓના અંતઃકરણમાં અવળાઈ છે, તેઓ (તે કીતાબમાં) જે મોતશાબેહ છે તે પ્રમાણે ચાલે છે, તે ફત્ના (કાફરપણા) ની ઇચ્છા અને પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે અરથ કરવાના હેતુથી છે, પણ તેનો અરથ ખુદા સીવાય ખીજો કોઈ જાણતો નથી.”

(સુરે આલે ઈમરાન આયત ૭ મી.)

ઉપરની આયત સાફ સુચવે છે કે “જેઓનાં અંતઃકરણમાં અવળાઈ છે અને જેઓને ફત્ના (કાફરપણું) કરવાની ઇચ્છા છે તેઓજ મોતશાબેહાત (બહુ અરથી) આયતો પ્રમાણે ચાલે છે અને પોતાની મરજી મુજબ અરથ કરે છે.”

ત્યારે મી• હાજી ગુલામઅલી હાજી હસિમા-ઇલ્લ પોતાની વાતને ટેકા આપવા સ્પષ્ટ આયતોની ગેરહાજરીમાં મોતશાબેહાત (બહુ અરથી) આયતો પ્રમાણે ચાલી પોતાના મનઘડીત અરથ મારી ઠોકી કરી બેસાડે છે તેને માટે શું ધારણું ? તે વાંચક વરગે વીચાર કરી લેવો,

કુંકમાં મી• અલીજાનની માંગણીનો જવાબ આપવાની અશક્તીને લીધે ‘અમો વાદમાં હિતરવા નથી માંગતા’ કહેવું એ, અને અલ્હાદી કીતાબમાં જણ્યુ

બેલ તેઓના મુદાની આયતોની અમોએ કરેલ ચોખવટ બાદ મીં હાજી ગુલામઅલી પાસે બાર ઈમામની માન્યતા અને ગયબની માન્યતાના મુદા પાક કુરાને શરીફથી નથી એમ સાફ સાફ સાબીત થાય છે.

મીં અલી જાને કુરાને શરીફથી સાબીતી માંગેલી હોવાથી હદીસો માટે કાંઈ બોલવાનું રહેતું નથી અને તે બાબતમાં મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઈસમાઇલ કબુલ કરે છે કે હદીસોનું ઠેકાણું નથી, જેમકે તેઓ તેજ કીતાબમાં પાને ૨૨૮ લીટી ૮ થી ૧૧ માં લખે છે કે “અને એ સાબીત કરવાની જરૂર નથી કેમકે રીવાયત કરનારાઓ અને રીવાયતો તથા હદીસોમાં થએલા ફગ્હાર અને સુધારા વધારાનો જે હાલ છે તે મશહુર છે.”

એ ઉપરથી રાવીયોની રીવાયતો અને કુરાને શરીફની આયતો સાથે નહીં સખંધ રાખતી હદીસો ઉપર ઈમામત જેવી બાબતનો મદાર બાંધવો એ ફક્ત રેતી ઉપર હવેલી ચણવા બરાબર છે.

પ્રકરણ ૮ મું.

ઈમામે મુખીન.

આરે ઇમામની ગયળની માન્યતાની સ્પષ્ટ આયતો પાક કુરાને શરીફમાં નથી તો, જાહેર ઇમામ માટે બેવી આયત છે કે કેમ ? તે સોધવાનું સાધારણ રીતે મન માય છે અને તેથી બેવી નીચેની આયત તેના પાકા પુરાવા હાખલ મજબૂર છે અને જે અટ્ટહાદી પુસ્તકના કરતાંજે તેજ હોતાજમાં પાને ૨૬ માં હાખલ કરેલ છે.

“વ કુદલ રાયઇન અહસયનાહો ફી ઇમામી મોખીન.”

શબ્દાર્થ.

વ - અને અહસયનાહો - અમોજે રાખી છે,
કુદલ - સધળી શી - માં, અંદર, પાસે.
રાયઇન - ચીજો. ઇમામો - ઇમામ.

મોખીન - જાહેર.

એટલે કે—હરેક ચીજ (ઇદમ વગેરે) નો અહો વાલ જાહેર ઇમામ પાસે છે.

મોખીન શબ્દ ગયબથી ઉદ્ભવે છે, વળી ઇમામે મોખીન (નહેર ઇમામ) સાફ સાફ જતાવી આપે છે કે ઇમામ કદી ગયબ હોયજ નહીં અને ગયબ ઇમામ હોય તેની પાસે તમામ ચીજ ઇદમ વીગેરેનો અહેવાલ નથી.

કેટલાએક ભોંકે આ જગોએ ઇમામનો અરથ કુરઆન કે લવહે મહફૂઝ કરે છે પણ તે માટે મી. હાજી ગુલામઅલી પોતેજ ખુલાસો કરનાર છે કે—

“અને જેઓ આ જગ્યાએ ઇમામે મોખીનનો અરથ ‘લવહે મહફૂઝ’ નીરમાણુ સ્થિત ચીજો લખેલી તખ્તીનો ઇનકાર કરે છે અને કહે છે કે તમામ ચીજો તેમાં લખાયેલી છે તો, લવહે મહફૂઝ માટે ઇમામ શબ્દ કુરઆનમાં કેાઇ જગોએ આવેલ નથી અને તે બંધ-બેસ્તો પણ નથી અને પવગમ્મર તથા ઇમામ માટે એ શબ્દ ખુદાએ કુરાનમાં હ. શીઅમમ નથી તથા હ. સાહેહ નથી માટે વાપરેલ છે જેમકે ફરમાવેલ છે કે “ઇન હોમા લખે ઇમામી મોખીન” એટલે એ બંને ઇમામે મોખીન છે.”

(અલ્લાહી પા. ૨૭)

ઉપરનો ફરશ એટલું કહી દવાવવાને બાક છે કે

ખુદાવંદતઆલાએ જે જગોએ ઇમામ શબ્દની જરૂર પડી
ત્યાં ઇમામ એએ એખું ફરમાવ્યું છે અને તે માટે
બાળે શબ્દ વાપરેલ નથી ત્યારે નડીબા કે
અસ્ખતન, બોરૂજ વગેરે શબ્દો ઇમામની જગોએ
ઠાકી બેસાડવામાં કેટલું જોખમ સમાયલું છે તે સુરે
આલે ઇમરાન આપત ૭ મી વાંચવાથી જણાશે.

જાહેર ઇમામની જરૂરત.

જાહેર ઇમામની પીછાણીની કેટલી જરૂર છે તે
નીચેની આપતો, હદીસો! અને દાખલાથી જણાશે કે જે
મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઇલે તેજ
કીતાબમાં રજૂ કરેલ છે.

“ઇકિમાલુદ્દીનમાં લખ્યું છે કે અબ્બાસ બીન
તગલએ હજરતે ઇમામ અબી અમદીદલાહ અ. તે
પુછ્યું કે ‘જો કોઈ માણસ સરવે અધમ્મએ અતહારને
તફ્ફીલવાર પીછાણે પરંતુ પોતાના ઝમાનાના ઇમામને
ન ઓળખે તો શું તે મોઅમીન છે?’ ફરમાવ્યું ‘નહી’
પુછ્યું કે ‘શું તે મુસલમાન છે?’ ફરમાવ્યું ‘હા’ ”

(અલહાદી પા. ૪—૫)

“ઈન્ની તારેકુન ફિકોમુરસકલઈન આહ
 દોહોમાં અકબરો મેનદઆખર. કીતાબુદલાહે
 વધરતી, ઈન્તમરસકતુમ બેહેમા, લન્તઝિદલુ-
 બઅદી, ફઈન્નહોમા ‘લંચ્ય ફતરેકા અલદહબઝ.’

એતો ખુલાસો એ કે—“હું તમારામાં મારી પાછળ
 એવા માનવંતી જલ્લીલુલકદર, અઝીમુરશાન ખુઝુરગ
 અને ભારે બે ચીજ મુકી જઈં છું કે તે એકબીજીથી
 વધારે મરતબો ધરાવે છે, કે તેમાંની એક તો અલ્લાહની
 કીતાબ (કુરઆને શરીફ) છે અને બીજી મારી “અલ્લહે
 અયત” છે અગર તમે એ બંનેને વળગી રહેશો અને
 તેઓની તાબેદારી કરશો તો મારી પાછળ તમે હરગીઝ
 ગુમરાહ થશો નહીં અને એ બંને ચીજ આપસથી જુદી
 નહીં થાય એટલે મુધી કે કયામતમાં “કકવસરતા”
 હોઊઝ મુધી સાથેજ આવશે.”

(અલ્લાહી પાઠ ૪૪.)

*

*

*

“સુરએ નેશાની પદ્ મી આયતમાં ખુદાએતઆ-
 લાએ કુરાનેશરીફમાં ફરમાવ્યું છે કે—

યા અય્યો હુદલઝીના આમનુ અતી હિદનાહુ
 અતી હિર દમુલ વ ઓલીલ અમરે મીનકુમ.

એટલે—અય ઈમાનવાળાઓ તાબેદારી કરો અલ્લા-

હતી અને તાબેદારી કરો રસુલની અને ઓલીલ અમ્ર
એટલે હુકમવાળાઓની.

(અલ્હાદી પા. ૪૬.)

*

*

*

“સુરએ આત્ર ઇમરાનની નવમી આયતમા ફર-
માવે છે કે—

વ મા યઅલમો તાઅવીલહુ ઇલિલ્લાહો
વરસિખુન ફિલ્લિમ.

એટલે—તેના ગુલ્લ બેદવાળા કલામની તાવીલ કોઈ
જાણતું નથી પણ અલ્લાહ તયા એ ખુશરુગો કે જેઓ
ઇલમમા સપુરણ પ્રતીણ અને કામીલ છે.”

(અલ્હાદી પા. ૫૩)

*

*

*

ખુદાએ ફરમાવ્યું છે કે—

વઅ્યાતુલ્લોયુત મીન્અખ્વા બેહા.

એટલે—ધરમાં તેના દરવાજાઓમાંથી આવો.

ખુદાસો એ કે જેમ જ્યાંસુધી દરવાજાઓમાંથી દાખલ
ન થાય ત્યાંસુધી ગામ કે ધરમાં દાખલ થવાતું નથી.”

(અલ્હાદી પા. ૫૪.)

તે દરવાજા હાજર અને જહેર ઇમામ છે અને
તેજ ઇલમના દરવાજા છે. જેમકે ૬૦ મહમદ
મુરતાફા (સ૦) એ ફરમાવ્યું કે—

અના મદીન તુલ ઇદિમ વ અલીયુન બાબોહા, ૨ મન અરાદલઇદમ ફટ્યા અતીદબાબ.

૨- એટલે-હું એલમનું શહેર છું અને અલી તે શહેરના દરવાજા છે, તો જે કોઇ ઇદમ મેળવવાનો દરાદો કરે તેને જોઈએ કે શહેરના દરવાજામાંથી આવે.

તેથી જ્યાં સુધી દરવાજામાંથી દાખલ થયા વગર શહેરમાં દાખલ થઈ શકાતું નથી તેમ હાજર અને જાહેર ઇમામની પહેછાણુ વગર ઇદમ હાંસલ થઈ શકતું નથી અને જેમ દરવાજામાંથી નહીં દાખલ થનાર ચાર કે બહારવટીયો ગણાય છે તેમ જાહેર અને હાજર ઇમામ વગર ઇદમ મેળવનાર તેવો ગણાય છે.

હાજર અને જાહેર ઇમામની શનાખત માટે સેંકડો હદીસો અને પુરાવા છે અને તેથી અત્યારે લંબાણુ થવાના સખખથી ઉપરનાજ દાખલા આપેલા છે કે જે મીઠા હાજી ગુલામઅલી હાજી હસમાઇલે પોતાની બુક અલ્હાદીમાં દરજ કરેલા છે.

જ્યારે સાખીત થયું કે હાજર અને જાહેર ઇમામની જગતમાં જરૂર છે અને દરેક મોમીનોની ફરજ છે કે તેને આજખી તેની તાબેદારી કરવી અને ગયખ ઇમામતની કોઇ સાખીતી કુરાને શરીફમાં નથી એમ પણ સાખીત થયું તો, દાના અને સમજી સખસની

ફરજ છે કે કીતાબે, રાત્રીયો અને કીસ્મા કહાણીઓ
ઉપર બેસી રહી પોતાની આકૃષ્ટ ૧ ખરાબ નહીં કરતાં
કીતાબે અલ્લામી મુજબ ચાલી સત્ય શોધ કરી હાજર
અને જાહેર હમામની શતાબ્દ રાખી તે પાક જાતને
શરણે જાય અને જાહેલીયતના મોતે મરતાં બચે.

૧ ઝાલકે ફઝલુલ્લાહે યો અતીરે મંદપશાઓ.

અલ્લાહ તઆલાનો ફઝલ છે, તે જોને ચાહે તેને
આપે છે.

ફઝલ એટલે સમજણ કે હીદાયત ખુદાવંદતાલા
જોને ચાહે તેને આપે છે માટે ખુદાને પ્રીય થઇ પડવા
માટે તેના હુકમો વીરુદ્ધ નહીં વરતતાં તે પાક જાત
જેમ રાજ થાય તેમ વરતવું જોઈએ અને તોજ તે
ખારીતાલા પોતાની ફઝલ વરસાવશે, કારણ જે એક
ઠેકાણે લખેલું છે જે—

“કોઇપણ મનુષ્ય પર હમ્મર કૃપા કે અનુ-
કૃપાની નીશાની, તે મનુષ્યને સુખદો કે કુખુદ્ની મળવા
ઉપરથી સમજાય છે.”

ખુદાવંદતઆલા તેવી ફઝલ સરવને આપે એવી
દુઆ સાથે આ નાંવું પુસ્તક સમાપ્ત કરીએ છીએ.
આમીન !

સાંકળિયુ.

પાનું.

૧—પ્રકરણ ૧ લુ. તારીખ ૪ થી રખીકિત આખર ૧
વહોરા ચરચા મીં મુન્તઝીરનો લેખ.

૨—પ્રકરણ ૨ જ્ઞ. વહોરા ચરચા.

મીં એ દીઠરીનું લખાણ૪

૩—પ્રકરણ ૩ જ્ઞ. શું ઇમામ ગયખ નથી ? ૧૦
મીં ઇશનાઅશરીનો લેખ.

૪—પ્રકરણ ૪ જ્ઞ. ઇમામ હાજર કે ગયખ ?

મીં હસનઅલીનો સુધારો.... ...૧૪

૫—પ્રકરણ ૫ જ્ઞ. શી ઇમામો મુખીન.

રાહે નજનના અધીપતીને જવાખ ...૧૬

૬—પ્રકરણ ૬ જ્ઞ. મીં અલીઝનને જવાખ,

મીં હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમા-

હલની ચુપકીદી૨૩

૭—પ્રકરણ ૭ જ્ઞ. મીં અલીઝન અને હાજી

ગુલામઅલી હાજી ઇસમાહલના લખાણોમાંથી

સત્ય શોધ૨૭

૮—પ્રકરણ ૮ જ્ઞ. ઇમામે મુખીન૪૬

આ પુસ્તક મેનેજર વલીઆઇ નાનજીએ ધી ખોજી
સીન્ધી પ્રેસ, ૧૧૩, પાલખી મહોલા, મુંબઈ, નં ૦ ૯
માં છાપી.

આપણી કોમનાં વાજત્રો.

ઈસમાઈલી સતપંથ-પ્રકાશ

વારસીક લવાજમ રૂ. ૨૫ દેશાવર માટે રૂ. ૩
પોસ્ટેજ સાથે આ માસિક-દરચંદ્રે રેગ્યુલર
બહાર પડે છે. ઠેં બોળ સિંધી પ્રેસ
૧૧૩, પાલખી મહોલા મુંબઈ ૬

ઈસમાઈલી આફતાબ.

વારસીક લવાજમ રૂ. ૧) દેશાવર માટે રૂ. ૧
પોસ્ટેજ સાથે. આ સચિત્ર ત્રીમાસિક દર
ત્રણ માસે રેગ્યુલર બહાર પડે છે.

ઠેં એન. એમ. બુધવાણી.
ધોરાજી (કાઠિયાવાડ

બોળ સૈંદર્ય.

વારસીક લવાજમ રૂ. ૩) દેશાવર માટે રૂ. ૩
પોસ્ટેજ સાથે. આ સચિત્ર માસિક બોળ
માસની દર ૧ લી તારીખે રેગ્યુલર બહાર પડે છે.

ઠેં મેનેજર બોળ સૈંદર્ય.

જે. જે. હોસ્પીટલ સામે, મુંબઈ નં. ૬

